

Bevezető, kiadónival és nyomda
 Kolozsvár, Str. Barabás
 1. Pst. — Brassai-utca 10.

az Új Kelet telefonjai
 Bevezető 977
 Kiadónival 844
 Nyomda 870
 Szerkesztő 425
 Tel. N. Sz. 938

ÚJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

Lejár
 ann Goldschmidt ur
 Wien
 400 lei
 220 lei
 Negyedévre ..... 120 lei
 Egy hónapra ..... 40 lei
 Egy számszámra pályaudvarra
 és vidéken is 2 lei

Csehszlovákiában
 Egy hónapra ..... 25 sz.
 Egy számszám ..... 1 ct

Jugoszláviában
 Egy hónapra ..... 20 dina.
 Egy számszám ..... 1 dina.

V. évfolyam, 187. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Elul 1

1922. augusztus 25. Péntek

Ne kételkedjétek

Írta John H. Patterson
 ezredes az angol hadseregben

Patterson ezredes tagja volt a Palesztinát felszabadító angol hadseregnek és nemrég Amerikában volt propagandator a Keren Hájjeszód érdekében.

Azt mondanám minden zsidónak: hagyjatok fel kétségeitekkel és féltelmeitekkel, Palesztina nemzeti otthonok lett és kötelességetek, hogy kivégeztek részleteket ennek az otthonnak a megszerzésében.

Mi protestánsok, a biblia hitű olvasói, tudjuk mit jelent Palesztina a zsidóknak. Tudjuk és rokonszenvezünk velük, mert mi rokonnak érezzük magunkat a kövny népével. Istenük a mi Istenünk, prófétájuk a mi prófétánk, bibliájuk a mi bibliánk. Már amikor a Balfour deklaráció elhangzott, éreztük: Isten szava szólt át az úrban, hogy visszaszolja népének az ígért földjét. Most, a midőn bejártam újra a szentföldet, melyen meghatódtam a szívélyességől, amellyel fogadtak. Láttam az épülő országot és számot vettem magamban az új zsidó állammal, amely a világtörténelem színpadán megjeleni. Annál kínosabban lepett meg az, amit visszatérésem után Amerikában tapasztaltam. Az emberek nála kicsinyes gondokkal törődnek, azaz többek között, hogy Palesztinának, mint Zsidóországnak a többi államok közé való beiktatása után megmaradhatnak-e ők továbbra is amerikai állampolgároknak. A legnemesebb törvényhozó testület a washingtoni Legislatív Body rendkívüli ülésben üdvözölte a zsidó nemzeti otthon felállítását és Harding elnök az ég áldását kérte az országot építő zsidó nemzeti alapra. Az amerikai zsidót, akik kételkednek, csak nem akarnak a washingtoni szótárokhoz jobb állampolgárok lenni.

Régi hazájuk felépítése semmit nem ért az amerikai polgárságnak, sőt! minél jobb zsidók lesznek, annál jobb állampolgárok lehetnek. Felköttem ezenkívül egyéb helytelen gondolatokkal is. Így: sokan azt hiszik, hogy Zsidóország proklamálása után minden zsidónak ki kell költöznie majd Palesztinába. Naiv, vagy rosszindulatú tévedés. Palesztina legfeljebb csak egybar madát fogadhatja be a zsidóságnak. Azoknál az amerikai zsidónál, akik azzal vonják ki magukat a cionizmus támogatása alól, hogy nem értenek egyet a cionizmus programjával, meggyőztem, nem az elvi egyetértés, hanem a lélek nemessége hiányzik. Sokan azt vetik ellene a cionizmusnak, hogy Anglia nem fogja megtartani ígértét. Efelől legyeneznek nyugodtak. Anglia már háromszor adta tanubizonyosságát ígérte komolyságának: amikor Palesztinát felszabadította a török uralom alól, amikor a Balfour-deklarációt kibocsátotta és végül amikor zsidó kormányzó nevezett ki Palesztina élére. Vannak, akik az arab zavargásokra való hivatkozással vonják magukat ki a közös munka alól. Ezeknek azt mondom: abban a pillanatban, mielőtt az arabok megértek a zsidó bevándorlás hasznosságát és mielőtt részesei fognak a zsidók által teremtett javakban, a jövőben élő emberek lehiggadtságával és megelégedettségével simulnak majd zsidó testvéreikhez. És mit

mondjak végül azoknak, akik Palesztináról még mindig mint egy kietlen, sik területéről beszélnek. Am utazzanak ki és lássák meg, hogy Palesztina jó ország, vizek, mezők, völgyek, hegyek országa, amelyben van buza, van bor, van füge, van gránátalma, van olaj és van méz. Minden van Palesztinában, ami egy emberélet teljességéhez szükséges. Már gyárak is vannak és már vasutak is vannak és a Hermon, a Tábor hegye felett és a Saron síkság felett és a Sinaí félsziget felett már repülőgépek is vannak. De ami a legfontosabb: a bizonyosság, hogy ezt a gazdagságot a zsidók nélkül

sem megtartani, sem továbbfejleszteni az arabok nem képesek, de még az angolok is csak nehézséggel és óriási anyagi áldozatokkal bírnák kárpótolni a hazájukba visszatérő zsidók lelkesedését, ambícióját, áldozatközz energiáját.

Azt mondom tehát minden zsidónak: hagyjatok fel kétségeitekkel és féltelmeitekkel, Palesztina nemzeti otthonotok lett és kötelességetek, hogy kivégeztek részleteket ennek az otthonnak a megszerzésében. Akik dolgozni fognak ezért, meg fognak áldani a történelemben és nevüket ajakról-ajakra adják Izrael nemzetiségéi.

Ausztria Olaszországhoz csatlakozik?

Seypel osztrák kancellárt meghívták Veronába. Benes nem ajánlja az elhirtelenkedett cselekvést

— Az Új Kelet tudósítójától —

Prága, augusztus 24. A megbeszélések Seypel osztrák kancellár és dr. Benes csehszlovák miniszterelnök között a Hradszinban folytak a Segur osztrák pénzügyminiszter, dr. Marek követ és dr. Wildner prágai osztrák követ jelenlétében. Seypel hosszabb beszélgetésben vázolta az osztrák politika irányvonalait, közölte az önszegély terveit és a pénzügyi tervet és esetelte a nehézségeket, amelyek a londoni konferencia határozata következtében előállítottak. Londonban tudvalevőleg az osztrák probléma elintézését a népszövetséghez utalták. Seypel a csehszlovák miniszterelnökhöz a következők határozott kérdéseket intézte:

1. Kilitást nyújt-e a népszövetség tanácskozása, hogy még elég idejében, az utolsó órában megadják a szükséges pénzügyi támogatást, amelyre Ausztriának további fennállása céljából szüksége van, avagy

2. lépjen-e Ausztria már most más útra, amely azt jelentené, hogy gazdaságilag vagy politikailag a szomszédállamok valamelyikéhez, vagy egy bizonyos hatalmi csoporthoz való csatlakozást keresi.

Hosszabb beszélgetés után, amelyben mindkét ország pénzügyminisztere résztvett, Benes miniszterelnök a következőket mondotta:

— A népszövetség munkáját nem szabad albeécsélni. Feltétlenül meg kell kísérlni ezt az utolsó módot és ez annál is inkább ajánlatos, mert feltétlenül tudom, hogy bizonyos hatalmak a kérdésért exponálni fogják magukat. Más megoldási mód nem ajánlatos, mivel a közép-európai problémát nem máról holnapra és nem kísérletek által, hanem módszeresen és lépésről lépésre lehet csak megoldani.

A megbeszélések, amelyek teljes nyíltsággal és a legteljesebb egyetértéssel folytak le, bebizonyították, hogy Ausztria pénzügyi és gazdasági katasztrófájának elhárítása nem csupán Ausztria probléma, de olyan kérdés, amely egész Európára nézve rendkívüli fontossággal bír. Egyöntetileg bizonyos lépések megtételét tárgyalták meg, amiket úgy osztrák, mint csehszlovák oldalról a kellő pillanatban megtesznek. Dr. Benes megígérte, hogy

Ausztriát a népszövetség előtt támogatni fogja, ugyancsak azoknál a hatalmaknál, amelyek az osztrák kérdésnél érdekelve vannak. Végezetül több pénzügyi és gazdasági természetű gyakorlati kérdést tárgyaltak meg és azt a módot, hogyan lehet a jövőben szorosabb gazdasági kapcsolatot teremteni a két állam között. Megegyeztek arról is, hogyan fogja Csehszlovákia a még esedékes hitelrészletet csehszlovák részről Ausztria számára minél hamarabb rendelkezésre bocsátani.

Schanzer meghívta Seypelét Veronába

Berlin, augusztus 24. A Wolff-ügy növekvő szikraárvirása a Radornak:

Schanzer olasz külügyminiszter a berlini olasz nagykövet útján meghívta a Berlinben tartózkodó Seypel osztrák kancellárt augusztus 25-ére Veronába tanácskozássra.

Seypel kancellár és Segur pénzügyminiszter a meghívás következtében még a mai nap folyamán Veronába utaztak, úgy, hogy Bécsbe való visszautazásuk csak vasnapra várható.

A „Nenes Wiener Journal” jelenti:

Az Olaszországhoz való gazdasági csatlakozás tervét a londoni konferencián vetették fel.

A „Tamps” írja, hogy Lloyd George kezdeményezésére Olaszország intervencióját, mivel ennek az országoknak a közép-európai probléma alakulásában és főképpen az osztrák kérdésben a leginkább érdekelt fél. Ha Ausztria helyzete rosszabbodnék, Olaszország azonnal közbelép. Schanzer ezirányban válaszolt Lloyd Georgenek és Poincaré meg is jegyezte, hogy

az olasz intervenció ellen nincs semmi kifogás.

Ő ezt egyszerűen tudomásul veszi. Mint-hogy azonban konkrét megoldást egyetlen oldalról sem ajánlottak, Poincaré azt ajánlotta később, hogy a népszövetségre bízzák a kérdés tanulmányozását. Ebből is látható, hogy milyen hihetetlen könnyedséggel kezelik a nyugati hatalmak az osztrák problémát. Az angol kormány néhány nappal a londoni konferencia megkezdése előtt azt ajánlotta, hogy a konferencia ne haladjon el az osztrák kérdés mellett, de mielőtt a konferencia ideje közeledett, Lloyd George és kollégái elhatározták, hogy

Ausztriának semilyen pénzügyi segítséget nem nyújtanak.

Eat Lloyd George a konferencián is kategorikusan kijelentette. Ezek a dolgok ajánlatossá teszik, hogy Ausztria ne támaszkodjon többé a nyugati hatalmakra és ne várjon tőlük semmit, hanem szomszédjaival való megállapodással keresse a kivezető utat. Megállapítható mindenesetre, hogy a kormány pártjai nem egységesek. A nagynémetek azt követelik, hogy rendelkeznek el egész Ausztriára népszavazást. Bátorra veszik, hogy a népeesség nagy többséggel

a Németországhoz való csatlakozás mellett iog döntené.

Ezt a népakarát a népszövetség elé kell terjeszteni azmal a megjelgyással, hogy Ausztria kényszerülve van a népe által követelt útra lépni.

Prága, aug. 24. (Rador.) Seypel osztrák kancellár a cseh sajtó képviselőinek kijelentette, hogy egyetlen reménye a népszövetség szeptemberi döntésében van. A Németországgal való egyesülésre vonatkozólag a kancellár kijelentette, hogy egy ervevonalközzé kerést csak a népszövetségnek van módjában átvenni és megtárgyalni. Segur osztrák pénzügyminiszter, aki a kancellár kíséretében van, kijelentette, hogy Ausztria nem két Csehszlovákiától semmiféle újabb kölcsönt.

A legutolsó szó mindig a mandátum marad

Nachum Sokolow nagy beszéde Berlinben

— Az Új Kelet tudósítójától —

Berlin, augusztus 20. Nachum Sokolow és dr. Schemarje Lewin rendkívüli fontos kijelentéseket tettek egy itten legutóbb megtartott cionista meetingen. Nachum Sokolow többek között a következőket mondotta:

— A Palesztina-mandátum ratifikálása Amerika pártoló állásfoglalásának köszönhető. Tisztára csoda, hogy Amerika, a népszövetség ellenége, egy népszövetségi ügyet magáévá tett. Bizonyos, hogy ebben nagy érdeme van az Egyesült Államok cionistaszervezetének. A palesztinai mandátum ratifikálása új korszakot jelent a cionizmus történetében. Mindaddig a cionizmus egy politikai kérdés volt Anglia, Franciaország és Olaszország kormányai között.

Az Egyesült Államok a diplomáciai kulisszák mögött mindig helyeselte ugyan a cionizmus koncepcióját, de most történt meg először, hogy egy állam parlamentjének nyilvános ülésén mellésszögdtek. A mandátum ratifikálásának alapja ma már kezünkben van. Ez az a hivatalos okmány, amelyet a Népszövetség ebben a tárgyban kibocsátott. Ami pedig a mandátum szövegének interpretálását illeti, a „White Book” — azt hiszem — nem az utolsó. Lesznek még újabb magyarázatok. De a legutolsó szó mindig a mandátum marad.

A „Jewish Agency” ügyére vonatkozólag Sokolow kijelentette, hogy a „Jewish Agency” és a Cionista Világszervezet hajlandó minden zsidót, aki Palesztina felépítésén dolgozni akar, tagja közé felvenni. Az arab kérdést illetőleg konstatálta, hogy a palesztinai zsidók csak rokonszenvevel nézik az arabok autonómisztikus törekvését.

Apró följegyzések egy nyári szabadságról

Románia határán. A szatmári chalucok. Chószed lettem. Vasúti tapasztalatok. Háborús aggodalmak Nagybánán

Halmi, augusztus vége. Álmos eső szítál. A csehi vonat még nem futott be. Az eresz alatt emberek gunnyasztanak és az összehangolódott márkán siránkoznak. Három óriási német mondony zöld teste komolykodik az egyik vágányon. Eltellenek. Általában nyomasztó csend ül mindenben. Az elegáns kocsi két Amerikából jövő stáns család számolgatja, mibe került az ut. Halkan beszélnek, mintha félne, hogy valaki szemét vet az erszényükben duzzadó jó valutára. Külföldre utazó emberek ideges óvatossággal szaladgálnak a vágányfal előtt.

Álmos kedélyei nézek ki az ablakon. A város fölől kis furga ember lohol be az állomásra. Nyugtalanul széttekint. Az ablakom alá kiet, ahol két ember közbűs dolgokról diskurál. Megszólítja az egyiket: — Fin wie zent ihr? Hová való? De nem vár feleletet, hanem rögtön mást kérdez. — Ki maguknál a rasekól? A két idegen boszusan álmélikodik a tolokodáson, de rá sem értenek válaszólni. — Csak azért kérdem, mert itt én vagyok az. És mint aki jól végezte a dolgát, tovább megy, más csoport felé. Miérne tudnák ők is, hogy ki itt az első ember a kileben.

Szatmárt mindig unalmas városnak ismertem. Valami falusias lomhaság lakik benne. Azért mégis találtam följegyezni valót benne. Egyik helyi lap hirdetésén akadt meg a szemem. „Chalucim! Zsidó kerli munkások paradicsomot szállítanak. Megrendeléseket eszéveségből felvesznek... Körülbelül így hangzott. Gondoltam, felkeresem a fiukat. De vasárnap volt. Csak annyit sikerült megtudnom, hogy az egyik közvetítő, azt hiszem: Hartmann a neve, a legszélsőségesebb antionista. És mégis ingyen dolgozik a chalucok érdekében. Hát nem furcsa?

Délután Bikszádra utaztam. A liliputi helyi vonat körül egész sereg böcher akadályozott meg, hogy felszállhassak. Benn az egyik elsőosztályú ülésében életveszélyes a tolongás. A szatmári rabbi furdóba megy. Jön a kalauz és két kézzel hajigálja ki a tanítványokat a kocsiból. Utózában a délelőtti még ragyogó ég szürke felhőkbe burkolódik. És engem azzal fogadnak nyafalim, hogy mióta lettem én olyan nagy chószed. Mert amikor a chószed utazik, mindig esik az eső. Persze, nem árttam el a titkomat. Hadd higgyék, hogy baltsüve lettem.

Tagadhatatlan, kezdünk visszatérni a régi korákvágásba. A vonatokon szigorú rend van már és meg lehetősé kényelem. Csak még egy kis udvariasságra kellene szoktatni némelyik alkalmazottat. De sok utasra is ráférne. Ezen a véleményem lehet az állam is, mert szörnyen bünteti a kiágást. Szemetelni nem szabad, aludni tilos, lábukat az ülésre felrakni büntetést von maga után. Csak utazni szabad még. Az som akárhány. A szatmári-nagybányai vonalon például tanuja voltam, hogy a kalauz meg akart büntetni egy falusi asszonyt, mert dinnyét evett a kocsi. Hiába takarította el az asszony a földre hullott gyümölcsmagvakat, negyven leire büntették meg. De mert nem volt hajlandó fizetni, behívták a legközelebbi állomásra, rázárták az ajtót. A vonat vigan tovább rohogott.

Egyik zsidó utas azonban praktikusabb volt. Ledült aludni a egyik lábát felrakta a plüss-ülésre. Megbűntették. Hidegvérrel fizetett, de hozzátette:

— Most már felrakom a másik lábam is. Buszgon költésen fel. Legalább kialudta magát a pénzéért.

Erdély egyik legbájosabb városkája Nagybánya. A vidéke, az utcái, minden festői. A festői is azok valamennyien. Csak ezzel magyarázható az a sok önszék, amit a plain air képek mellett láttam a ligeti festőiskolában és másutt. A sok idegen nyarató dacára a város nagyon csendes, még az esti korzó is.

Valamelyik nap azonban váratlan nyugtalanlás szállotta meg a faléknélküli bányákat. Körülbelül ötven katonatiszt érkezett, csupa őrnagytól fölfelé. Akadt köztük fiatal ember is. A nők erről az oldaláról fogták fel az eseményt. De a férfiak riadt arcra néztek, amint a tisztek kocsiba ültek és a hegyek közé hajtottak. Megkezdődött a falőgátás.

— Hedgyásorlat készül. Mozgolódnak az oroszok. — Debogy. Visszajárni jöttek, hogy beléphessek a verékarba.

Beszélgetés lady Samuellel Otátrafüreden

Palesztina főköormányzójának felesége férjéről és az új Palesztináról

— Az Uj Kelet tudóstóljától —

Otátrafüred, aug. 23. Otátrafürednek néhány nap óta előkelő vendégei vannak. Palesztina főköormányzójának felesége és sógor-nője Marienbadból, ahol a nyarat töltötték, érkeztek ide utókurára és a Grand Hotelben szálltak meg. Egy kassai magyar újságíró beszélgetett lady Samuellel. Az újságíró az érdekes találkozásról ezeket írja:

A köormányzó neje magas növésű, karcsu, 45-50 év körüli asszony. Mélyen beéss szemmel állandóan mosolyogva, kiváncsian tekintet körül és arcon valami — némileg erőltetettnek látszó — szeretetteljes kifejezés ül. Nővére alacsonyabb termetű nő, szőkefehér hajjal, de aligha lehet sokkal idősebb nála.

Míg a köormányzó neje nek minden lépéséről leolvasható a megelégedettség, addig nővére, aki politikáló, lelkes suffragette, épen ellenkezőleg gondolkozhat. Ha tört németiséggel valamit kér, vagy kérd, ideges, türelmetlen, mint akit bánt valami és azt nem tudja elfikolni. Am, ami értéküket leginkább emelte, azt csakis avatott és szer szakértők előtt tünhetet fel és ez: egy-egy gyöngy-sor, amely nyakukba volt vetve. Szakértők becslése szerint mindegyik külön-külön kétmillió e-eh korona értékét képvisel, vagyis annyit, amennyiért talán az egész Grand Hotel meg lehetne vásárolni. Igaz, hogy ez már kissé nehezebben volna nyakba vehető.

A két hölgy természetesen csakhamar az érdeklődés középpontjába került. Elképzelhető, mennyire megnövekedett még ez az érdeklődés, midőn híre terjedt, hogy

bosszankodtak, mert nem juthatnak köser koszthoz és így csupán tejes-tojásos ételeken élnek.

Harmadnap azonban ugylátszik elunták a rizst és grizt és kompromisszumra léptek egyrészt önmagukkal, másrészt a vendéglőssel. Megállapodtak abban, hogy a vendéglős ezental hitközségi metsző utján libát, csirkét vágat számukra és azt külön libazsírral sájtati ki.

A szálloda halljában sikerült nekem hozzájuk férközöm. Mosolyogva fogadják bemutatkozásomat és kijelentik, hogy készséggel állanak rendelkezésemre. Elmondják, hogy Marienbadban voltak hosszabb ideig és ott ajánlották utókurául a Tétrát. Így kerültek ide anélkül, hogy utjuk elején gondolták is volna arra, hogy valahol a világon léteznek Tétrá nevezetű hegyek.

A harmadik, aki elkéssetten érkezett a piac sarkára (itt szoktak minden „közérdekű” eseményt megtárgyalni), elmondotta, hogy a tisztek miatt éjnek idején kilakoltatták az István-szálló civil vendégeit. Megint egy másik azzal a rémhírrrel jött, hogy nincs elég hely a szállodában. A tiszteket magánházaknál helyezik el. Aki nem hajlandó szállást adni, köteles más lakást keríteni, vagy fizetni egy szállodai szoba árát, amíg a hozzá beosztott tiszte lakást kap.

Az isgalom tetőfokára hágott. Mindenki elfelejtette, hogy másnap nagyvásár és jó volna pihenni. Este nyolckor futótüzbent terjedt el a hír, hogy egész sereg miniszter is érkezik Dornavattáról. Mint a hangyaboly, fészkelődött a kis város.

— Most már biztos, hogy háború lesz. Ha már a miniszterek is jönnek! — Éz majd szédszedték a vonat felől érkező rikacsotot egy kolozvári újságért. Ha valaki látta volna azokat a családott arcokat! Semmi hír. Kolozsváron csak a futballmeccsekkel törődnek.

Assér Lemil

Ezen általános kijelentések után elsősorban sir Samuel Herbert személye iránt érdeklődtem.

— Férjem — mondotta — már azelőtt is különböző magasabb politikai állást foglalt el és London főpolgármesterei székéből került a palesztinai angol köormányzóság élére.

Jámor, vallásos zsidó ember, aki még soha sem mutatkozta el mindennapi imáját és ha különös körülmények nem kényszerítik eltérésre, csakis kimondott köser koszthot eszik.

Vallásossága közismert egész Angliában, ami azonban egyáltalán nem befolyásolja politikai karrierjét. Ögyermekünk van, kik közül egy leány már férjhez ment, egyik fiu pedig most vett el egy palesztinai benszült zsidó leányt. Egyetlen unokánk egy hónapos.

A köormányzó nagyvagyonu ember, amire annak is inkább szükség van, mert fizetése egyáltalán nem fedezi szükségletét. A Palesztinába kivándorló zsidók kivétel nélkül a legnagyobb nyomorban — csakis a cionista egyesületek által szűke kiszabott és okvetlenül szükséges fillérekkel érkeznek ki, a köormányzó tehát nem zárózik el ezek folytonos segélyezésétől, ami egy-maga is hatalmas összegű igényel.

— Miként lehet, — kérdeztem — hogy egy olyan magas méltóságot, mint a londoni főpolgármesterei állás, egy zsidó ember nyeri el?

— Oh — válaszolta mosolyogva az asszony — minálunk a vallás teljesen magánügye az embernek és soha senki sem törődik azzal, ha valamelyik közéleti férfi zsidó, vagy más vallás hívének valja magát. Elég szomorú, hogy máshol ez nincs így.

Nagyon sokat olvasunk a magyarországi zsidóüldözésekről és igazán fájlaljuk, hogy Európában akadtak még oly föld, ahol azért üldöznek valakit, mert zsidó.

Őszintén megvallom, ez annyira távol van a mi életüktől, hogy kiváncsivá tesz bennünket. Elmegyünk innen Budapestre, meg akartuk nézni, ha már erre járunk, miként nézhetnek ki azok az emberek, akiknek rémtetteiről annyit hallunk és olvasunk. Ha majd nemsokára visszatérünk Angliába, szót leszünk, hogy utunk tapasztalatait a szerencsésen üldözöttek érdekében illetékes helyeken elmondhassuk.

Ezután a palesztinai kérdésre térünk át.

— A palesztinai kérdés — mondotta — néhány évvel ezelőtt még teljesen megoldhatatlan problémának látszott, ma azonban már véglegesen megoldott. Ez kétségtelenül az angol köormányzat köszönhető, amely mindenkor rendkívüli figyelemmel és szeretettel nézte Európa egyik súlyos betegségeit: a zsidókérdést.

Kevésbé életerős és nagyakarú állam kétségtelenül régen belebukott volna a dologba, ám Anglia biztos keze páratlan sikerrel irányította az ügyet.

Az angol köormányzóságának köszönhető, hogy az arabok ma már barátságosan viseltetnek az érkező zsidókkal szembe és ha elvéve akad is valami sajnálatos incidens, úgy ezt vagy azonnal békésen simíjják el, vagy pedig felelősen elismérik az arab munkájának tulajdonítható. Tekintettel azonban arra, hogy úgy az arab, mint a zsidó és angol vezető körökben meg van a jóakarát, remélhető, hogy rövidesen ezen incidensek is meg fognak szűnni. A politikai és gazdasági szerep természetesen az angol-zsidó kezében van, bár minden új bevándorló egy év alatt teljes jogú állampolgára lesz az országban. Am tekintettel arra, hogy egyedül Anglia az, ahonnan intellektuális és olyan zsidók is vándoroltak ki Palesztinába, akik már az anyoraszágban is nagy politikai vagy gazdasági szerepet játszottak, épen ezért érthető hogy

az angol-zsidók teljes hegemoniára tettek szert és ezt előre láthatólag meg is fogják védeni.

Az Angliából oda bevándorolt zsidó családok között a legelőkelőbb a sógorom családja — vette át a szót a nővére. Már Angliában is nagy vagyon fölött rendelkeztek, amit áthoztak Palesztinába és itt földeset vásároltak, házakat, üzemekeket építettek. Annak a hatalmas vállalatnak élén, amely magára vállalta az elektromos áramot szolgáltató vonalak kiépítését, szintén a köormányzó egy közeli rokona áll. Egyáltalán a család tagjai nagyon sok fontos vállalkozásnak kezdeményezői és ezzel magyarázható, hogy a fiatalokat leginkább mérnöki pályára adják, mert

mérnökökre van szüksége leginkább Zsidóországnak.

A zsidók bevándorlása, bár ezidén erősen megecsappant, még egyre tart. Leginkább Lengyelországból érkeznek az üldözöttek, akik ott nem valami nagy komfortu, de mindenesetre nyugodt otthont lelnek és ami a fő, nem viselik a vallásuk átkát. Dolgozni természetesen nemcsak lehet, de feltétlenül kell.

Produktív munka nélkül ott senki egy hétig sem élhet meg.

Sajnos — mondották végül — itt nem érezzük magunkat a legjobban. Nagy baj, hogy az igazgatóság sem angolul, sem franciául nem beszélnek, a német nyelv használata számunkra, akik a kevésnél is kevesebbet tudnak németül, föltötte nehezes és gyötrelmes. No, de legálább társai szórakozásunk alatt sikerült két jumpert kötünk. Ez is valami.

Elbucsuunk. Lady Samuel még megkér, hozzam el újságomnak azt a példányát, melyben beszélgetésünket fogom leírni.

— Odahaza — mondotta — van egy lakajunk, aki „valódi magyar”. Az majd lefordítja.

Visszav

Ezerhétszáz ki

A világ legcsomó érkezett meg a n-pa határra. Kasánból, Orból, a halált hozta negyvennyolc embert meiódit elindították. Zket, akik visszahívák országba. A zsidók t esek talán nem is k de vilték őket. Or nem kellett, mert n guk mi-itt idegen és ezerte őket a szovjet ták hát őket is a rep lengyel borzalmak Oroszországba, most sen a maguk akarat zalmak elől menek menekültek, mert a vissza a szörnyű teh hatóságok

már csak hatszáz bert vettek át a százkilencvenkilenc éhen

Nem tudás ez, n háltak. Kasánból o vihettek megukkal, s kimérték ehek, mi három gram fekete kint. Eg-százegyre, gyermeke ennyi es npra, mert a hosszú tartott. Óránként o méterrel haladt előre sebessége egyforma teste csökken nap-rek, akik már ug kerültek a vonatra, hosszú és gyötrelme pszultak. Előbb o astán tömegesen, ki'ométerre jutott eg

Az ezerhétszázhar res utvonalon ellen vernek. Mert a ablakán egyszerűen most is ott

Akik megérkezte érkentek meg. Száti san beteg, hogy sen az éleiben maradási éhség öli meg.

Nem ez az első irtóztató vádakat a lengyel határon. Há a száma azoknak s nsk, akiket részben országból, részben patriálái egyezmény folyamán indultak n ez börtömegekkel e mindig csak a ne meg.

A „szállítmány” megfagyott vagy ragályos betegség

És sem a len hatóságok semmit a természetes töme sák. Az oroszok visszahozóitó va osétlen áldozatok ságok közbűben san megérkezett országban is ismeri irtóztató viszontags most is tízezérel a repatriáló hivat uton akarnak elpu földön.

A halál nem vá zsidó között. A hsi az egyenlőség, min országban is. A tít nek mindegy, h vagy nemzsidó. csak a lengyel hat boret. Itt már ki ki milyen vallás

Megny Legelőnyösebb f

Oroszországból visszavándorolnak a halottak

Ezerhétszáz kilométer hosszú zsidó temető — Halálvonatok mennek a lengyel határ felé

Prága, aug. 18.

A világ legszomorúbb tehervonatja érkezett meg a napokban a lengyel határra. Kazánból, Oroszország belső részéből, a halált hozta. Ezerkilenc százötvennyolc embert zsúfoltak beléje, mellet elindították. Zsidókat, lengyeleket, akik visszavándoroltak Lengyelországba. A zsidók többségben voltak: ezek talán nem is kíváncsiak vissza, de vitték őket. Oroszországnak már nem kellett, mert másra vállalkozásuk miatt idegen és fölösleges tőlük nem akartak a szovjet hatalom. Besorozták hát őket is a repatriálók között. A lengyel borsalmak elől menekültek Oroszországból, most meg nem is egészen a nagy akaratától az orosz borsalmak elől menekültek. A halálba menekültek, mert kevés élt meg az oroszországi zsidó temetőből. A lengyel hatóságok

már csak hatszáznegyvenkilenc embert vittek át a határon. Ezerkétszázkilencvenkilenc a hosszú uton éhen halt.

Nem tudás er, nem is frázis. Éhen haltak. Kazánból csak annyi élelmet vihettek magukkal, amennyit hivatalosan kímérték nekik, mindössze százötvenhárom gram fekete kenyert személyenként. Egyszerre, betegre, öregre és gyerekekre ennyi esett. Ót gram egy napra, mert a hosszú ut harmint napi tartott. Órákig csak egy egy kilométerrel haladt előre a halálvonat. A sebessége egyforma maradt, csak a teste csökken nap-nap után. Az emberek, akik már úgyis elcsigázottan kerültek a vonatra, nem bírták ki a hosszú és gyötrelmes éhezést és elpusztultak. Előbb csak erőfeszítéssel, aztán tömegesen, majdnem minden kilométerre jutott egy halot.

Az ezerhétszázharminckilenc kilométeres utvonalon eltemetetlen halottak hevernek. Mert a halottakat a vonat ablakán egyszerűen kidobták és még most is ott vannak.

Amik megérkeztek, azok is betegesen érkeztek meg. Szántienhat olyan súlyosan beteg, hogy semmi remény sincs az élelben maradásukhoz. Ezeket is az éhség öli meg.

Nem ez az első halálvonat, amely irtoztató vádakat zakatol ki magából a lengyel határon. Háromszázötvenre megy a száma azoknak a lengyel honosoknak, akiket részben kiutasítottak Oroszországból, részben visszaküldtek a repatriálási egyenlőség alapján. Már a fél folyamán indultak meg a szerencsétlen embertömegekkel ezek a vonatok és mindíg csak a negyedrészre érkezett meg.

A „szállítmány” háromnegyed része megfagyott vagy éhen halt, vagy ragályos betegségek esett áldozatul.

És sem a lengyel, sem az orosz hatóságok semmitsem tettek, hogy ezt a természetes tömeggyilkolást megállítsák. Az oroszok ezreivel hajtották a visszahonosított vagonokba a szerencsétlen áldozatokat és a lengyel hatóságok közömbösen vették át a hiányosan megérkezett szállítmányt. Oroszországban is ismerik már a halálvonatok irtoztató viszontagságait, de azért még most is tiszteivel áradnak az emberek a repatriáló hivatalokba. Inkább az uton akarnak elpusztulni, mint orosz földön.

A halál nem válogat zsidó és nem zsidó között. A halálvonatokon nagyobb az egyenlőség, mint akár Szovjet-Oroszországban is. A tifusznak és az éhségnek mindég, hogy zsidó őle meg vagy nemzsidó. Osztályozni megint csak a lengyel határon kezdik az embereket. Itt már nagyon is megérzik: ki milyen valáshoz és milyen nemzet-

hez tartozik. És csak a lengyel érezheti, hogy „haza” érkezett és túl van már a veszedelmeken. A zsidóra, hiába menekült meg az éh-haláltól, újabb veszedelmek és újabb megpróbáltatások várnak. Az ellenőrző határellomásokon kiválogatják a zsidókat és barak-városokba terelik őket, ahol a levegő még pestisebb, mint a halálvonaton és az élelmiszer hiányosabb és egészségtelenebb. Hétszámra tartják itt a szerencsétleneket, kirozzák, vallatják őket és mikor a hatósági közvegek megérkeznek már a kiválogatásokat, a boldogtalan zsidó áldozatok még akkor sem szabadulhatnak. Mert nem oda mehetnek, hová akarnak, hanem ahová letelepítési engedélyt kapnak.

A lengyel nagylelkűség pedig rendszeresen úgy jelöli meg a letelepítő helyeket, hogy családjukról és régi foglalkozási helyeikről minél messzebbre kerüljenek a boldogtalanok.

A repatriáltak táborai és kontroll állomásain úgy elhatárolták a lelkiismeret és olyan szemérmellenül

A harmadik országgrészi cionista konferencia programja

A konferencia helye: Arad, ideje: f. évi elul hó 18—20 (szeptember 11—13).

I. 5682 elul hó 18 an, 1922 szeptember 11-én délután 10 órakor a kulturpalota dísztermében: megnyitó ülés.

1. Ima.
2. Megnyitó.
3. Üdvözlés.
4. A konferencia vezetőségének megválasztása.
5. Az általános zsidó helyzet ismeretése.

6. Megemlékezés halottainkról.
7. Igazoló bizottság megválasztása.
II. 5682 elul hó 18-an (1922 szeptember 11-én), hétfőn délután 3 órakor a „Fehér Kereszt” nagytermében: plenáris ülés.

1. Igazoló bizottság jelentése.
2. Bizottságok megválasztása.
3. Főtitkár beszámoló.
4. Javaslatok betérjesztése.
5. Sajtó és szervezés.

III. 5682 elul hó 19 an (1922 szeptember 12-én) kedden délután 9 órakor: plenáris ülés.

1. Zsidó községi ügyek országos rendezése.
2. Zsidó néppárt kérdése.

IV. 5682 elul hó 19 an (1922 szeptember 12-én), kedden délután 3 órakor: bizottsági ülések.

V. 5682 elul hó 20 an (1922 szeptember 13 an) szerdán délután 9 órakor: plenáris ülés.

1. A mi palesztinai munkánk.
2. Bizottsági jelentések betérjesztése.
3. Vita, határozat.

VI. 5682 elul hó 20-an (1922 szeptember 13-an) szerdán délután 3 órakor: plenáris ülés.

1. Bizottsági jelentés betérjesztése.
2. Vita határozat.
3. Az E. Zs. N. Sz. vezetőségének megválasztása.
4. Záró felszólalások.

— Csehszlovák kereskedelmi kamara Romániában. Kisenevből jelentik: Ez év tavaszán itt megalakult a romániai gyárosok és nagyiparosok szövetsége. A csehszlovák konzul kezdeményezésére most ez a szövetség a volt odesszai orosz-amerikai kereskedelmi kamara mintájára román cseh kereskedelmi kamarát létesít, amely a Románia és Csehszlovákia közötti gazdasági vonatkozások szorosabbá tételét lesz hivatva szorgalmazni.

rendszerezették ott a középkori emberinszt, hogy Kovnában és Baranovitsében valóságos lázadás volt emiatt augusztus elsején. A nemzsidók lázadtak fel és a nemzsidó sajtó támadta a kormányt emiatt Jórformán egész Lengyelország tiltakozott a becsületlen zsidóhírák ellen és a kormány, hogy a felháborodott közvéleményt lecsillapítsa, fő kormánybiztos nevezett ki a repatriálási ügyek rendezésére.

A kormányból nem hiányzik a jóakarát és talán meg is tudja, meg is fogja fékezni a kontroll-állomások hivatalos bestiáit. De a védelmére legfeljebb csak az a zsidók stámtíhatnak, akik legális uton kerültek vissza Oroszországból. Csak hogy ezírel jönnék olyanok is, akik nem kaptak hivandorlási engedélyt az orosz kormánytól. A legtöbb lengyel zsidónak nincs ereje kivárni, amíg a rigai egyetemény alapján a repatriáltak lajstromába kerül. De még a halálvonatoktól is félnek. Sietve menekülnek hát Oroszországból és a türelmetlen hazasóvárgásukat azszal jutalmazák meg, hogy a csendőrség összefogdossa őket és

azért a bünért, hogy „haza” jöttek, börtönbe veti. Sok zsidó ember hónapokig szenved a csendőrség kinkamrában, sok olyan is van, aki örökre elünik.

A zsidók és a nemzsidók tisztességes elemei atól félnek, hogy a kor-

Tudományos expedíció a Montblanc tetején

Mérések 4400 méter magasságban. Megdőlt Newton elmélete. Az Einstein-teória igazolása

Az Új Kelet tudósítójától

Páris, augusztus 24. A Montblanc hósvatari között, 4365 méter magasságban Jean Lecarme, francia tudós vezetése alatt egy tudományos expedíció nagyon komoly kutatásokat végez. Jean Lecarme, aki élektőljáról jütte ki a Montblanc kifürkészését, már husz esztendeje minden évben egyszer felhaz az Alpok legmagasabb pontjaira. Az elenit évben a tudó: rendkívül érdekes megfigyelésekre jutott a nagy magasságban. A precíz óra kilengésének ismert, de még meg nem magyarázott törvényében, mérési tapasztalata alapján egészen új eredményeket tapasztalt. A kilengéseket, amelyek egészen jelentékenyek voltak, Lecarme pontosan lemérte és mérési adataival megerősítette az einsteini relativitás elméletét.

Lecarme megállapításai Franciaország tudományos körében nagy felkúnteltették. A tudományos megfigyelések ellenőrzésére és a tudományos kérdés végleges rendezésére és tökéletesítésére néhány héttel ezelőtt külön tudományos expedíció szerelték fel, amely Lecarme vezetése alatt megmászta a Montblancot. Az expedíció, amely a Montblanc legmagasabb csúcsán megkezdte munkáját, el van látva a legmodernebb órákkal és kronométereakkal, olyan precíz órákkal, amelyek, amilyen a modern műszeripar elő tud állítani. Ezenkívül rögzítépparátusokat és kifelfelvező készülékeket is magával vitt az expedíció.

Franciaország tudományos körei megvannak győződve róla, hogy a Montblanc-expedíció pozitív eredményt fog elérni, meg fogja erősíteni Lecarme megfigyeléseit és ezzel az újkor teóriák fejlődésére igen nagy hatást fog gyakorolni. Lecarme megállapításai ugyanis a régi Newton-elméletet teljesen rombadöntik. Lecarmenak és társainak igen súlyos éghajlati viszonyok mellett kell munkájukat végezniük. A rettentés hidegen, az állandó hósvatárokon kívül a légnomás is sok szenvedést okoz a bátor, vállalkozó tudósoknak. E súlyos szenvedések ellenére is már három hete dolgozik az expedíció a Montblanc nagy magasságában a tudomány új eredményeire.

mány csak azokat a visszamenekülteket fogja megvédeni, akik legális uton lépnek át a lengyel határt. A többivel pedig nem törődik. Holott ezek is lengyel állatvalók és visszaérkezésük legalitása legfőbb orosz szempontból kifogásolható, mert az orosz határ átlépéséhez engedély kell és ezt nem kapták meg. Szeretettel kellene fogadni ezeket a sokat szenvedett visszavándorlókat, mert azszal, hogy megint lengyel földön vannak, még ugy sem ért véget a szenvedésük.

Nem béke és nyugalom és családi boldogság várja a visszavándorlókat. Ha a szerencsétlen zsidó ép testtel kikerül a kontroll állomás barakjaiból, vagy a csendőrség börtöneiből, akkor kezdődik csak az igazi szenvedés. Hazátlanabb, mint valaha. Az otthonát keresi, de a legtöbb zsidó nem találja meg az otthonát.

Százával pusztítottak el zsidó városokat a legutolsó négy esztendőben. Némely községnek már a helye is romok alá temetkezett.

Akinek háza, gazdasága, műhelye volt, az hiába keresi azt. A földművelés és a hazátlan új máriromságot kezdhet: a hajléktalanságot, amely a hazátlanságnál nem elviselhetőbb.

Négyezer repatriált zsidó érkezett meg nemrégben Brieszkbe. Kimondhatatlan nyomor és szegénység fogadta őket. A városi nemzeti tanács emberföltött munkát végzett, hogy elhelyezkedésüket lehetővé tegye. A sziszifusi erőfeszítés nem ekkor használt. A legkézzelfoghatóbb eredménye az a jelentés, amelyet erről kibocsátott. Borsalmas, lesújtó számok vannak ebben a hivatalos jelentésben.

45.000 zsidó élt Brieszkben a háboru előtt. 3000 ház volt akkor az egész városban és ebből 2300 zsidó kézen volt. A háboru alatt és a háboru után a 45.000 zsidóból csak 24.000 és a 2300 zsidó házból csak 500 maradt. Ezernyolcszáz házat elpusztítottak

A számok borsalmait után jönnek az emberek borsalmi. A városi zsidó tanács nem titkol el semmit a brieski irtoztatásokból. „A négyezer repatriált — jelenti — még nem szakadt meg a népvándorlás. Újabb és újabb tömegek vetik át magukat a határon. Naponként tíz husz menekült, vagy repatriált család érkezik és az egész városban nincs hely, ahol emberségesen lehetős elhelyezni őket. Huszonhárom család érkezett legutóbb, több mint száz ember és ezeket kénytelenek voltunk beszoztani a kicsike zsinagógában, ahol tisztességesen még negyven se férhet el. Piszkokban fetrengenek és aki megbetegszik, tudja, hogy soha többé föl nem kel.”

És nemcsak Brieszkben van ez így, de Lengyelország más városaiban is. A városi zsidó tanács delegátusai sorra látogatják meg a városokat, hogy segítséget, ruhát, élelmet vigyenek az Oroszországból visszakerült menekülőknek. A nyomor mindenütt leirhatlan.

Mindenütt teljesen elhagyott árvákat találnak még csecsemőket is. A zsidók meghaltak a halálvonaton és a testük az országuton portat Kazán és Oroszország között. A delegáció egészen meztelen kis lányokat talált, már szinte elvadultak a szörnyű piszkokban és nélkülözésben.

Lengyelországban most ilyen azoknak a zsidóknak a helyzete, akik visszavándoroltak a lengyel hazába. A kormány talán meg tudja fékezni a zsidóhírázó csendőrséget, de a nyomor nem tudja megfékezni. A zsidó intézmények se tudják. De azért ez nem állítja meg az inváziót. Nap-nap után állnak meg a lengyel határon az Oroszország belső részéből érkező halálvonatok. Félholtakat hoznak. Azok a szerencsétlenek, akik nem bírták ki a hosszú éhezést és meghaltak, az uton maradtak, Kazán és Lengyelország között.

Peter Uhl

— Olvasta már Agnon, a legnagyobb élő héber író regényét: „És a megörbedt kiegyenesedik”?

Megnyit a FRENKEL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám. Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Riffinó száraz helpiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasuti vágány. Telefon 401, 290

reskedése (ss-utca) 22. sz. 2-6 óráig.

HIREK

— **A király születésnapja.** Bukarestből jelentik: A király születésnapja alkalmából ma délelőtt Tedeum volt a metropolian. Az istentiszteleten a fővárosban tartózkodó miniszterek, a katonai és polgári hatóságok képviselői vettek részt. Kolozsváron is méltóan megünnepezték Ferdinánd király születésnapját.

— **Uj vezérigazgatót kap a CFR.** Bukarestből jelentik: Tancred Constantinescu, a CFR. vezérigazgatója szeptember elsején szabadságra megy és többé nem is foglalja el állását. Utódjának személyére nézve még nem történt döntés. Hír szerint Constantinescu összesen belép a kormányba, ahol a közlekedésügyi tárcát fogja betölteni.

— **A Landau per.** Budapestről jelentik: A Landau-per tárgyalásánál a védők replikája alkalmával Csekmanek dr., Tóth Andor védője feltűnést keltő beszédet tartott. Hangzott, hogy ha Rumbold Attilia, akit gyilkosságért halálra ítélték és a tizenötévi fogságra ítélt Kmetty az amnesztia-rendelést értelmében kegyelmet kaphattak, védelem, aki nem anyagi érdekből követett el bűncselekményt, hanem a főhadnagyának a parancsára verte Landau Adolfot, szintén megérdemli a kegyelmet. A vádlottak védelme során Ruzits kifejti, hogy nem tett egyebet az ügyben, csak azt, amit bármely más ügyvéd tett volna. Dobó hangsúlyozza, hogy előéletével nem dicsőül, de büszke arra, hogy a becsület útjára térve szorgalommal és munkával vagyont szerzett. Ruzits talbuzgóságáért és a Landaukkal szemben elkövetett atrocitásokért nem vállalhatja a felelősséget. Kéri fölmentését. Sipos elmondja, hogy a G. osztályban teljesített szolgálatot, főhadnag volt a házája ellen kémkedőket leleplezni. Ilyen minőségben többféle foglalkozást üsött, hogy kötelességét minél eredményesebben teljesítse. A legelőkelőbb társaságoktól kezdve a legalsócsenyebb rétegekig mindenhol megfordult; gyakran szerepelt mint pianó, csirkéfogó, befűző, elektrotechnikus, gépész, vigécs csak azért, hogy házáját szolgálhassa.

— **Megkezdődtek az orosz-német gazdasági tárgyalások.** Moszkvából jelentik: A német orosz kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalásokat Kraszin elnökletével megkezdték. Kraszin megnyitotta beszédében hangsúlyozta, hogy Németországnak milyen fontos szerepe van Oroszország kincseinek kiaknázása körül és ezért Oroszországnak áldozatot is kell hoznia.

— **A Habima Marosvásárhelyen.** Marosvásárhelyi tudósítók jelentik: Valóságos kulturasseményt jelentett Marosvásárhelyen a „Habima” zsidó színtársulat megjelenése. Dacára a nagy hírségnek, a marosvásárhelyi téli színház estéről-estére úgy tűnt, hogy ilyen a magyar társulat ideje alatt sohasem látnunk. A zsidóság lelkesedéssel, valósággal rajongással fogadta Strammer kitűnő társulatát. A zsidó társadalom olyan rétegei mutattak érdeklődést a zsidó színpad iránt, amelyeknek sejtelmük sem volt eddig zsidó irodalom létezéséről. Elképzelhető, milyen elragadtatással fogadták Gordin, Richter, Ansh és Cobrin világhíres darabjait, amelyeket a társulat méltó módon interpretált. A társulat minden egyes tagja valóságos mestere a zsidó színművészetnek, de valóságos büszkeséggel kell megemlékeznünk a sokoldalú Strammerról mint drámai színészeiről és énekesről, Strammernéről mint drámai hősnőről, a Rabinovitz párról, Weinbergernéről és Waldberg táncosokról, valamint a társulat többi tagjáról. A Strammer társulat, amely valóságos kulturmissziót töltött be Marosvásárhelyen, aug. hó 27-én itt befejezi előadásait, hogy szeptember első napjaiban Kolozsváron hozzákézdjenek állandó működéséhez. Az itt látottak után biztosak vagyunk a kolozsvári sikereiben is. (C.)

— **Rendezik az egyetemi hallgatók katonai szolgálatát.** Bukarestből jelentik: Mintán egyes hadiigazgatók parancsnokok helytelenül értelmeztek a katonai szolgálat elhalsztásáról szóló sra ályokat, a hadügyminiszter újabb végrehajtási utasítást adott ki a tanulmányaikat folytató diákok szabadságolására és azok ellenőrzésére vonatkozólag.

— **Szibériába deportálják az orosz szocialforradalmárokat.** Moszkvából jelentik: A kommunisták követelik, hogy az elítélt szocialforradalmárokat szibériai börtönökbe szállítsák, mert attól tartanak, hogy Moszkvában titokban ki fogják őket végezni.

— **Az olcsó kenyér elmarad.** A holnapi nappal életbe kell lépnie annak a miniszteri rendeletnek, amely maximálja a kenyérrájakat. E maximálás szerint Kolozsváron a fehérkenyér kilója öt, a barnakenyér kilója pedig három leiben volt megállapítva. A rendelet végrehajtásánál azonban szükség lett volna arra, hogy a pékek megfelelő árban kapják a lisztet, illetőleg a búzát. Ez azonban sem a múltban, sem mostanában nem történt meg, úgy hogy Kolozsvár városa majdnem azon a ponton áll, hogy a holnapi naptól kezdve a pékek nem tudják előállítani maximális áron sem az apró süteményt, sem a kenyert. Tegnap ebben az ügyben Metes Péter prefektus elnöklése alatt tanácskozások folytak. A megbeszélések eredményeként sürgőnyt menesztettek a miniszterhez, arra kérve, hogy amíg megfelelő liszt maximális áron nem áll a város rendelkezésére, engedélyezze meg, hogy a pékek a régi áron, vagyis a barnakenyert 4.75 leivel, a fehérét pedig 6.50 leivel árusíthassák, vagyis amíg a sürgönyre válasz nem érkezik, a kényszerítő okok következtében a régi árak maradhasznanak érvényben. A polgármesterhez kérdést intéztünk az ügyben, aki kijelentette, hogy megállapodása van a pékekkel, addig amíg újabb intézkedések felülről nem érkeznek, a fehérkenyér ára 6 lei ötven banival, a barnakenyérét pedig 4.75 leiben árusítani. Ha a vagonoként harminc ezer leivel megállapított lisztet a város hozzájut, akkor a barnakenyert kilóként 3.50 leivel árusíthatják. A pékek ugyan garanciát kértek arra nézve, hogy ne büntessék őket, ha holnaptól kezdve is folytatódik a régi áron árusítás, a kenyéret, de a polgármester erre nem tudott ígéretet adni. Az est folyamán újabb tanácskozások folytak e tárgyban. A várta kenyérmaximálást és olcsóbbodást azonban ez a tanácskozás sem döntötte el. A maximális végrehajtása csak akkor lehet simán, ha majd a kiutalt lisztet illetékes kezébe kerülnek és a pékek a meghatározott áron kapják lisztjeiket. Fontos azonban, hogy erről a hatóságok gondoskodjanak.

— **Davidow főként Galacba szerződött.** Davidow Mihály, a kolozsvári kongresszusi hírközlés főnöke elhagyja állását és Galacba költözik, ahová a „Societatea Templului Coral Israelit” főnöke hívták meg. Davidow távozását a zsidó társadalomnak és templomátorgató közösségnek, amely működését mindenkor nagyra becsülte és elismeréssel viszonozta. Davidow főkéntnek jelentős érdemei köze tartozik a „Hakiner” zene-

— **„A dibbuk” előadása Kolozsváron.** A „Habima” erdélyi zsidó színpad meghívására a Lerescu igazgatása alatt álló Zsidó Művész-társulat augusztus 26-ikától kezdődőleg öt estén át vendégszerepel Kolozsváron. A társulat bemutatja S. Ansky világhírű zsidó drámáiról „A dibbuk”-ot. Az első előadás szombaton lesz. Játsszani fognak: Adél Lerescu, a kiváló énekesnő, Paula Dreiblat drámai színésznő, Bernát Ruzler tenorista, Max Streng a jól ismert komikus, Salom Brin, Izidor Stein és felesége, Morris Stein és felesége. „A dibbuk” előadását után szeptember 2-án megkezdődik a Habima négy hónapra tervezett színtársulat, amelyre bérletet az esti péz-tárnál lehet váltani.

— **Három embert megölt egy összeomlott ház.** Bukarestből jelentik, hogy a strada Carolon, egy régi házra három új emeletet húznak. Munkák közben az épület bedőlt. Három munkás meghalt, kettőt megmentettek.

— **Nyilatkozik a Mészáros Szövetség.** A kolozsvári Mészáros Szövetség vezetőségéből megjelentek szerkesztőségünkben Kiraósa Gyula, Rosenfeld Mihály és Török Arpad, akik a következők kölcsönre kerekkeltek fel: — A kolozsvári Mészáros Szövetség több lapban megjelent hírekkel szemben leszögezi, hogy a Jacobson-Kirkósa-féle konzorcium, amely eredetileg vállalta Kolozsvár közönségének maximális áron eladandó hússal való ellátását, néhány hete megállapodást létesített az összes kolozsvári mészárosokkal. A megállapodás szerint a konzorcium az exportőrök által részükre engedélyezett mennyiséget méltányosan szétosztja az összes kolozsvári mészárosok között. A megállapodás óta a mai napig zavartalanul folyik a közönségnek a hatóság által megállapított maximális áru hússal való ellátása. Bukarestben kívül egyedül Kolozsvár van abban a szerencsés helyzetben, hogy a nagyközönség állandóan olcsó húst kaphat korlátlan mennyiségben. Erdély és Bánát több városában a hus száz százalékkal drágább, mint Kolozsvár. A szövetség a jövőben is eleget fog tenni vállalt kötelezettségeinek, ha a hatóság nem gördít indokolatlan akadályokat a szövetség munkája elé.

— **Meggyilkolták az ir miniszterelnököt.** Londonból jelentik: Collins ideiglenes ir miniszterelnököt egy Core vidékén történt összefé-közés alkalmával megölték.

— **A világtérkép 8-10 százalékkal emelkedett.** Rómából jelentik: Az itteni nemzetközi földművelésügyi hivatal legutolsó jelentése szerint az 1922. évi búzatermés az egész világon 540 millió tonnát tesz ki, ami az elmúlt évi világtérképhez képest kétszázalékos emelkedést jelent. A rozstermés 110 millió tonnára becsülük, ami tizenhárom százalékkal több, mint az elmúlt évben. Árpa 120 millió termést, tehát két százalékkal több, mint az elmúlt évben és végül zab 320 millió tonna, ami tizenöt százalékos szaporulatot jelent. A világtérkép átlagos javulása tehát nyolc-tíz százalékos.

— **Kiraboltak egy cigánykaravánt.** Bukarestből jelentik: Braila mellett egy rablóbanda megtámadott egy kőboregény csapatot. A kiféjűdött harcban három cigány elesett, többben súlyosn megsebesültek. A cigányok 150 000 lei vagyonát a rablók elrabolták.

— **Letörték az spanyol postásztrájkot.** Madridból jelentik: A madridi postásztrájkot erőszakkal letörték. A katonaság megszállotta a postapalotát. A sztrájkbizottság tagjait letartóztatták. Az országban helyreállt a nyugalom. Mintegy tízezer sztrájkoló vasutat és postást kisebb-nagyobb fogházbüntetéssel sújtottak.

— **Elcséréltem a városban levő két modern szobából és konyhából álló lakószobát nagyobb, kertes lakásra.** Lehet a külső részeket, esetleg magasabb helyen is. Leveleket „Kölcsonos” jellegre az Uj Kelet kiadóhivatalt továbbít. Telefon 977 és 844.

Oficiul Român de Comerț și Industrie nemzetközi szállítási vállalat Érmihályfalva-i fiókja

Elfogad és teljesít bármilyen kereskedelmi, szállítási, elvámolási és tranzitálási megbízást.
Iroda: a vasutállomás mögött.

Ki csinált Kisromániából Nagyromániát

Még mindig a kommuniké. A parasztpárt alkotmánytervezetet készít. A színajai minisztertanács

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kormány kommunikéje, amely a Monitorul Oficial-ban is megjelent és amely az ellenzéki lapok megállapítása szerint nem sikerült kísérletnek bizonyult a nemzeti párt diszkreditálására, egyre szélesebb hullámokat vet politikai körökben. Kiderült, hogy a kommuniké hamarabb jelent meg a „Viitorul“-ban, mint a „Monitorul Oficialban“ és így jogszerűtlen fel a kérdést: tulajdonképpen

kinek a kommunikéje volt ez, a kormány adta ki, vagy az udvar?

A „Viitorul“ is szükségesnek látja megmagyarázni a kommuniké körülményeit és „szükséges felvilágosítások“ címen tegnapi számában hadicsokvésekkel bőven tett proklamációt tett közzé, amelyre az „Adeverul“ ugyancsak „szükséges felvilágosítások“ címen a következőket írja:

A proklamáció történeti visszajelentéssel kezdődik: 1919-ben a liberálisok azért vonultak vissza, mert nem voltak hajlandók aláírni a saint-germaini békeszerződést és adták az uralmat a hazafiainak Vajda-kormányának, amely aláírta a szerződést, vagy nem kellett aláírni? Ha nem, miért vonultak vissza a liberálisok és miért nem maradtak hozzájuk ragyagadva az aláírást? Ha egy felvilágosítás, amely szükséges.

Később azt írja a „Viitorul“, hogy azért, mert Vajda aláírta a szerződést, Románia elvesztette minden tekintélyét a külföldön és csak Bratianu visszatérése után szerzete vissza Genuában. Ha ez így van,

ha Bratianu feltétlen befolyást tud gyakorolni a külföldre, miért nem érvényesítette azt 1919-ben és miért vonult akkor vissza?

A felhívás nem említi, hogy időközben megváltoztak a viszonyok és közben megalkult a kisantant Bratianu nélkül.

Áttérve a belpolitikai helyzetre, azt hirdeti a liberálisok lapja, hogy a Vajda-kormány rendszertelenül dolgozott és ezért bukott meg, Averescu kormányzata pedig tisztességtelen volt és ezért bukta meg a

közvélemény. A proklamáció nem mondja meg, hogy

a Vajda-kormányt a liberálisok intrikái buktatták meg,

még mielőtt bebonyították volna, hogy rendszertelenül dolgozik és hogy Vajda helyébe éppen a liberálisok hozták uralomra Averescut, akinek megbuktatásában nem volt része a közvéleménynek.

Ki csinált Kisromániából Nagyromániát?

A mai kormányzatról a következőket tudjuk meg a „Viitorul“ból: „Az új kormány, amely azotból a férfiakból alakult, akik Kisromániából Nagyromániát csináltak, azzal a feadattal jutott az ország élére, hogy megvalósítsa az anyagi és erkölcsi konszolidációt.“

— Legelőbb is vakmerőség — írja az „Adeverul“ — azt állítani, hogy a liberálisok csináltak Romániából Nagyromániát, mert vagy akarta az egész ország a háborút és akkor a liberálisok nem sajátíthatták azt ki a meguk számára, vagy az ország a háboru ellen foglalt állást és akkor a liberálisoknak nem szabadott volna háborut kezdeniök. Nem mondja meg a liberálisok proklamációja, hogy a háboru körül milyen szerep jutott kizárólag a liberálisoknak. Nem ír arról, hogy a háboru katonailag és diplomáciailag valóban a liberálisok kezítették elő. Mi azonban emlékeztetünk erre, de azt is megjegyük, hogy

a katonai előkészítés, mint azt a háboru lefolyása igazolta, rossz volt és rossz volt a diplomáciai elkészítés is,

mint az a siránkozás bizonyította, amelyet a liberálisok a szövetségeket igyekeztek meghatni. Általában ez a felhívás, amikor azt kellene felsorolni, mit tett a mai kormány, csak vagy általánosságokat említ és nem számszerű adatokat, amelyeket joggal elvárhatnánk.

„A „Lupta“ Pop-Csicaó István és Goldis László szerepével foglalkozik és megállapítja, hogy éppen az ő befolyásukra tiltakozott anakidején a nemzeti párt a királyi civilisták leszállítása ellen. A „Viitorul“ erre is kénytelen vála-

szolni és beismeri, hogy a nemzeti párt valóban azonnal cáfolatot tett közzé, mielőtt régebben a négalmasó cikkek a sajtóban megjelentek. Goldist és Pop-Csicaót csak azért hívta fel nyilatkozatra, mert ők is érdekelve vannak a szobanforgó liberális bankoknál és így tudniok kell, mennyire nem voltak igazak a vádak.

Ma minisztertanács van Színajában, amelyben igen fontos kérdések kerülnek tárgyalás alá. Dönteni fognak a rendkívüli ülészek egybehívásáról és az ülészek elő terjesztendő törvényjavaslatokról. Határozati fog a minisztertanács a bonkonvertálás ügyében előállított új helyzetre vonatkozólag is és felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a sajtót megfelelően informálja. Állást foglal a minisztertanács a koronázásra vonatkozólag is, amennyiben megállapítja a koronázás napját

és utasításokat ad az előkészületek megtételére. A minisztertanács után Duca külügyminiszter Constantineucu követtségi titkár kíséretében Prégába

utazik, ahol a kisantant konferenciáján fogja képviselni Romániát. Vaitoiannu belügyminiszter Bessarabiába utazik inspekciois körutis, kolozsvári utasását egyelőre elhalasztja.

A parasztpárt alkotmánytervezetet készít.

Bukaresti távirat szerint a parasztpárt legutóbbi vezetőségi ülésén elhatárosta, hogy a kormány alkotmánytervezetével szemben az őszi parlamenti ülészek elő külön alkotmánytervezetet nyújt be. A parasztpárt alkotmánytervezetét hir szerint Stere Constantia készíti és ő is fogja azt a parlamentben előadni. Ez természetesen csak abban az esetben lehetséges, ha a parasztpárt feladja eddigi magatartását és a parlamenten kívüli akció helyett, illetve mellett, a törvényhozás ülésin is részt vesz. Erre vonatkozólag a „Viitorul“ felhívástéskelt híradása szerint a parasztpárt a parlament őszi ülészekén valóban megjelenik, miután a nemzeti párttal való viszonyában erős elhídgütés állott be. A kormány lapjának jelentése meg erősítésre szorol.

SPORT

Labdarugás

Román-lengyel nemzetközi válogatott mérkőzés. Már a román-jugoszláv válogatott mérkőzés előtt felmerült annak a terve, hogy a geográfiailag egymáshoz közel fekvő Lengyelország és Románia válogatott labdarugósapatai is nemzetközi reprezentatív mérkőzést tartsanak. Mitchievici Viktor, a csernovitzi Comitetul Regional elnöke már hosszabb idő óta beható tárgyalásokat folytat a lengyel szövetség vezetőivel, hogy az első lengyel-román válogatott mérkőzést nyelvéfűssé. A FSSR bukaresti központja is magáévá tette Mitchievici tervét és a mérkőzés megtartását engedélyezte. A központ megbízásából dr. Wagner a csernovitzi Comitetul Regional képviselője Krakóba utazott, hogy a lengyel szövetséggel a mérkőzés feltételeit megállapítsa. A tárgyalások sikerre vezettek, az első nemzetközi találkozás napját és színhelyét is megállapították már. A mérkőzést, amelyen Románia labdarugóportját legnagyobb részben erdélyi és bánáti játékosok fogják képviselni, szeptember 3-án Csernovitzban tartják meg. A román-lengyel reprezentatív mérkőzéssel kapcsolatosan Csernovitzban nagyszabású sportmitinget rendeznek, amelyre meghívták Károly trónörökösét is, aki rés tvételét meg is ígérte.

Mikor kezdődnek a bajnoki mérkőzések? A kolozsvári szövetség labdarugósakosztályának eredményes működését igen megnehezíti az a körülmény, hogy a pályasintézis bizottság még mindig nem közölte vele azokat a terminusokat, amelyek a bajnoki szezon mérkőzéseinek lebonyolítása céljából a labdarugósakosztály rendelkezésére állnak. Augusztus 27-én elődöntőmérkőzést tartanak Nagyvárad és Kolozsvár bajnokcsapatai, a Törökvs és a Victoria, szeptember 10-én Románia 1922 évi bajnokságáért a döntő küzdelmek színhelye lesz a kolozsvári sporttelep, míg szeptember 17-én országos alftikai verseny céljaira foglalták le a pályát. A bajnoki szezon ilymódon csak szeptember 24-én vehető kezdetét, a labdarugósakosztály azonban még mindig nem biztos abban, hogy ezt a napot megkapathatja-e és ezért az őszi forduló terminusait — bár a sorsulást már megejtették — még mindig nem osztotta be. A bajnokság iránt egyébként sem mutatnak az egyesületek nagy érdeklődést. A Victoria, az Univeristatea és a KAC még nem neveztek be a bajnokságra, a másodosztályú egyesületek közül pedig keíten máris bejelentették, hogy az állandó anyagi deficit következtében nem vesznek részt a bajnoki kampányban. Ilyen körülmények között jogos az a feltevés, hogy a bajnokság őszi fordulója csak decemberben, hidegben, ami a közönség érdeklődését mérsékli és fagyos, nehéz talajon fejlődőnek be, ami a kolozsvári bajnoki

S. Ansky A d i b b u k

CHONEN: És ki teremtette a „szitra avarát“? Szentén isten. Szitra avarát annyit jelent, mint másik oldal. Isten másik oldala. Közé van tehát istenhez, tehát szentség van benne.

HENOCH (megrendülve): Szentség a „szitra avarában“? Nem tudom, mit jelenten ez. Nem értem. Hagyj fölötte gondolkodni! (Lekonyítja fejét, kezzeit egymásba fonja. Csönd)

CHONEN (hozza megy, föléje hajol, hangja rekedt): Mi a legnagyobb bün? Mit lehet legnehezebben leküzdöni? A testénnyhez való ösztöneinket. Ugy-e? HENOCH (nem emeli föl a fejét. Megindultan): Igen...

CHONEN: És ha a bünöket megtisztítják tisztító tüzből, akkor a legnagyobb tisztátalanságból válik a legnagyobb szentség. Akkor „Sir Hasirim“ ünnekek énekek lesz belöle. (Visszafogott lélegzetettel.) Sir-Hasirim! (Csöndes bensőséggel énekel.) Ó mily szép vagy kedvesem, szemeid mint galambok tekintenek ki pilláid elöl, fűrtjed mint gödölve-nyáj, mely lehullámszik Gileád meggyéről, fogsorod fűrdött bárányok fényesége...

(Halk kopogás az ajtón. Az ajtó bizonytalan lassúsággal nyílik. Belépnek Lea, akit az öreg Frade vezet,

utának Gitl, Lea barátnője. Megállanak az ajtónál.)

MAJER (nagyon meglepődik, bizelgő elragadtatással): No néztek csak!... Reb Szander leánya!... Leácska!

LEA (szégyenkezve): Emlékezzen csak, megjegyezte, hogy megmutatja a régi himnusz Tóra függönyöket.

(Amint Lea hangja hallzik, Chonen beszűnteti dudoló énekét. Szinte ijedten néz Leára, azután félrefordul és lehuny szemeköl ekasztáziába esik.)

FRÁDE: Tadjá Majerke, a legszebb, legrégibb függönyök kellenek, hogy a minták után Leácska anyja születésnapjára szisszanyból finom bársonyra kihimezhesse. Tudjs, sasocsák legyere nek rajta meg his oroszánok. És ha fölakasztják a függönyt a frigyszekrény elé, akkor anyja drága lelke ujjongani fog a Paradisomban.

(Lea bizonytalanul néz körül. Észreveszi Chonent, lesüti a szemét.)

MAJER: Nyomban, nyomban, a legnagyobb örömmel. Azonnal hozom a függönyöket.

(Elsiet a szekrény felé és kihozza a függönyöket.)

GITL (megragadva Lea barátnője kezét): Leácska, nem félsz este a templomban?

LEA: Este soha nem voltam még templomban, csak Tóra-ünnepen, de akkor ki volt viláitva a templom és nagy ujjongás volt. De most... mi-coda szomorúság, milyen szürkesség!

FRÁDE: Leányaim, a templomnak ilyenkor szomorúnak kell lenni. Mert éjjel lehottak jönnök ide imádkozni és itt hagyják fekete gyászukat.

GITL: Nagyanya, ne beszéljen hallotokról. Félek!

FRÁDE (oda sem hallgat): És reggel, amikor isten a szentély elpusztítása felett sir, szentéséges könnyei a templomokba hullanak. Ezért olyan kisirtak a templomok falai és nem szabad vakolni és maszolni öket, mert magharszának és köveket hajgálnak éjjelente.

LEA: Milyen régi, milyen régi! Kivülről nem is vettem észre.

FRÁDE: Nagyon régi, kis leányom. Azt beszélük, úgy találták asatás közben a földben. Hányzor égett le a város, hány pusztítás viharzott el fölötte, a templom mégis éj maradt. Csak egyszer fogott földelöbe a láng és akkor sietve ide repült galambocsák egy nagy serege és szárnyacsáikkal eloltották a tüzet.

LEA (oda sem hallgat, magát an): Milyen szomorú itt minden és mégis milyen kedves; nem is akaróik el-menni innen. Szeretnék a hisirt falakhoz menni, átölelni öket és megkérdezeni, miért olyan szomorúak... Nem tudom mi az, de a szívem megszakad agyöngedségtől...

MAJER (odahuzza a függönyöket és egyet kö ülök kiterít): Itt a legrégibb.

Kétszáz évvel is idősebb és csak Paszach ünnepén helyezik föl.

LEA: Ez is milyen bájos és szomorú. (Simogatja, megcsókolja a függönyt.)

GITL (megragadja Lea kezét. Csöndesen): Nézd csak Leácska, az a böcher ott folyton rád néz.

LEA (lesüti még jobban a szemét): Ismerem, Choren, a jesive böcher... egyszer hetenkinál nálunk kosott.

GITL: Ugy néz rád, mintha hívna a szemével. Bizonyára ide akar jönni, de nem mer.

LEA: Jaj, hogy szeretném tudni, mitől olyan sápadt és szomorú. Bizonyára beteg volt.

GITL: Nem szomorú. A szemei vidáman fénylenek.

LEA: Olyanok a szemei és amikor beszélni szokott velem, mindig kihagyott a lélegzete. Az enyém is... Nem helyes dolog, hogy egy leány idegen böcherrel beszélgeszen.

FRÁDE (Majerhez): Nyisd ki a frigyszekrényt! Majer, csókolj meg a tisztaságokat. Nem lehet, hogy itt járunk istennél és meg se csókoljuk szent Tóráit.

MAJER: Hogyne, hogyne, jöjjenek csak! (Elöre megy. Gitl Fradet vezeti, azután jön Lea. Majer kivess egy tóratekerest és odanyújtja Fradenak, aki megcsókolja.)

LEA (kísas félreáll, közel Chonenhez): Jó estét Chonen! Visszajött?

mérkőzések eddig is kevés sportértékét még jobban devalválta.

Felhívás a játékbírákhoz! A kolozsvári Birák Bizottsága feltéri az összes kolozsvári szövetségi bíróságot, hogy kedden este 8 és 9 óra között, csütörtökön este pedig 7 és 8 óra között a szövetség str. Avram Jacou 16. szám alatt levő hivatalos helyiségében jelentsek be Adorján Ödön BB titkárnál, hogy az őszi fordulóban vállalják-e a bajnoki mérkőzések vezetését.

Tennisz

A csernovitzi nemzetközi teniszverseny A csernovitzi Lawn-Tennisz Club rendezésében szeptember másodikán kezdődő nemzetközi teniszverseny iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg az erdélyi és bánati sportkörökben. A régi királyság legjobb versenyzői be is jelentették részvételüket és Rosetti, Balanescu, Roman Ronetei, M. Iconomu, N. Krupenski és S. Baldoiu biztos indulók a nemze közti konkurenciában.

Lengyelországot Xaver Zachar bajnokkal az élen a legkiválóbb teniszesök fogják képviselni. Az értékes és művészi kivitelű tiszteletdíjak fokozni fogják az egyes versenyszámok heves küzdelmeinek érdekességét.

Torna

A KKASE tornaszcsapata Székelykeresztúron. A Székelykeresztúri Sport Egyesület a KKASE jubileumi tornánnapélyének nagy sikerén felbuzdulva, elhatározta, hogy augusztus 27-én országos tornász és atlétikai versenyt rendez. A tornaszámokra a KKASE gárdáján kívül benevezett a Bistrita-i Torna Verein is és így a saékelykeresztúri ötös tornászcsapatnak ismét alkalma lesz összemérni erejét a kolozsvári és beszercei versenyzőkkel. A KKASE tornaszárgárda András Gyula és László Gyula tornanár vezetése mellett már hetek óta szorgalmasan treniroz a versenyre, hogy ellenféllel szemben méltó módon reprezentálhassa Kolozsvár sportját.

KÖZGAZDASÁG

Mégis megkötötték a bonkonvertálási szerződést

Milyen akadályokat kellett még leküzdeni a parlament új ratifikálja a kölcsönt. Megjelent Londonban a jegyzési felhívás

- Az Új Kelet tudósítójától -

A kincstári bonok konvertálásának régóta vajdó ügye újabb és remélhetőleg utolsó fordulathoz érkezett. Távirati tudósítás alapján megirtuk tegnap, hogy a „Times” jelentése szerint a román kincstári bonok konvertálására felvesződő két és félmillió font sterling kölcsön ügyében elháríthatatlannak látszó akadályok merültek fel. A londoni tanácskozásokon a külföldi tőkésök új garanciákat kértek, amelyeket a román megbízottak a kormány tudta nélkül nem adhattak meg. A román parlament tudvalevőleg már ratifikálta a kölcsönszerződést, amelyben két és félmillió fontról volt szó. A francia tőkésök ellentállása miatt azonban a tárgyaló felek kétféle dollárkölcsön felvételét határozták el és a kölcsöntadó angol konzorcium most már azt kívánja, hogy

a szerződést a román parlament újból tárgyalja

és ratifikálja megváltozott formájában. A „Times” jelentésével kapcsolatban a bukaresti lapok már a tényleg, hogy a tárgyalásokat határozatlan időre elhalasztották, sőt már nincs is kilátás a meg egyezésre.

Tegnap azután Bratianu Vintils pé zly miniszter a garanciák kérdésében srgző utasításokat küldött Románia londoni megbízottainak, amelyekben hozz járult nagyjában a kért további biztosítékok megadásához. Egyben intézkedett a pénzügyminiszter, hogy a hamarosan amuayis egybehívandó rendkívüli parlamenti ülészakon a bonkonvertálási kölcsön szerződését is újból tárgyalás alá vegyék. Az „Advertiser” szerint

a bonkonvertálás elé tornvosuló utolsó akadályokat ilyenformán elhárították és Vic or Antonescu párisi követ véglegesen megkötötte az egyezményt.

Ezt a jelentést a kormány körében is megerősítették. A kormány egyik tagja a pénzügyminiszterium vezérigazgatójának jelenlétében a kölcsön-ügy újabb fejleményeiről a következőket mondotta:

- A „Times” jelentése formailag megfelel a valóságnak, amennyiben a londoni tárgyalásokon volt egy pillanata, amikor valóban a legsúlyosabb nehézségek előtt állottunk. Új

megbeszélések és intézkedések szükségére került fel, amelyek beláthatatlan időre elhalasztották volna el eme pénzügyi művelet létrejöttét. A nehézségeket azonban leküzdöttük és Victor Antonescu ma azt táviratozza Párisból, hogy a tárgyalásokat eredményesen és véglegesen lezárták.

Bizonyos engedelményeket tettünk, de egyenmely túlzott követelésről az angol konzorcium is lemondott.

Antonescu távirata azt is hírül adja, hogy a tranzakció annyira előrehaladt, hogy ma már

megjelent Londonban a kölcsönre és a bonkonvertálásra vonatkozó prosp ktus és a kölcsönjegyzési felhívás.

A bonkonvertálás tényleges effektívását Franciaországban csak tizenöt nap múlva fogják megkezdni, bizonyos adóügyi alakítások elintézése miatt.

Ami a párisi tárgyalásokat illeti, ahol a francia bankalajdonosok egy időben nem voltak hajlandók a bonkonvertálást elfogadni, színté a végleges befejezés stádiumába jutottak Antonescunak sikerült megegyezni a bon tulajdonosokkal, akik végül is beleegyeztek és egyedül a Bussac csoport áll még ellent Bousac kna birtokában azonban alig nyolcezer millió értékű román állami kötvény van a másfélmilliárd értékű bonok menyi ségéből és így az ellentállásuk nem jelent súlyosabb nehézséget. A tárgyalásokat ezzel a csoporttal inkább csak morális szempontok miatt folytatják, hogy

Románia hitelképessége ellen senkise hangoztasson kételyeket.

A bonkonvertálás ügyéről különben a mai színeje minisztertanács is foglalkozni fog, amely határozni fog az intézkedésekről is, amelyeket a kormány a bonkonvertálási utána jelent kező lelemelkedés esetén tenni fog. A minisztertanács után a pénzügyminiszter a sajtó képviselőinek részletes információkat fog adni.

Belföld

(x) Románia budapesti kereskedelmi attaséja a Magyarországgal való viszonyról. Budapesti tudósítók nyilatkozatot kért Stasescu Viktoról, a budapesti román követtség kereskedelmi attaséjától, aki a két ország gazdasági összeköttetéséről a következőket mondotta:

- Romániának Magyarországgal való kereskedelmi összeköttetése az utolsó évben nagy javulást mutat, de még nem olyan intenzív, amilyennek lennie kell. Magyarország jóformán

már nem látja az embereket, már csak mindenki magát látja.

HARMADIK BATLEN: Ó, ó, ó! Milyen jó, méznél is édesebb!

MÁSODIK BATLEN: Szent szavak! SZANDER (Az első batlenhez): Evvel meg akartál csipkedni, ugye?

ELSŐ BATLEN: Mert isten! (A batlenek chassid-dalt énekelnek, vidámat.)

SZANDER (ujjongva felugrik): Most rikidit táncolunk, persze, persze, Szander kiházasítja egyetlen leányát! (Szander ráteszi karját két balra vállára. Táncolnak.) Ide, ide, táncora!

MÁSODIK BATLEN: Böcherek, böcherek! Ide... (Odá lép hozzájuk. Henoch, Chonen, gyertek! Vidám rikidit táncolunk!

SZANDER: Ó, ó, Chonen, kedves, okos Chonenkám, te is itt vagy. Hol vagy, fiam? Hozzatok ide!

MAJER (Meglátja Chonent a földön): Mi az? Csak nem aludt el a földön!

SZANDER: Keltad föl! Keltad föl. MAJER (Ébredzti, ijedtea): Nem kell föl!

(Mindnyájan odasietnek, lehajolnak, költögetik.)

ELSŐ BATLEN (ijedten fölkiált): Meghalt!

MÁSODIK BATLEN: Kiesett kezéből a szent könyv: „Reziél arkangyal”. (Megilletődve állanak.)

(Függöny.)

Romániára szorul az épület- és tüzi-fa, a só, a petróleum, benzín stb. behozatalt illetőleg, országunk pedig kihatásnálható Magyarország több speciális iparágának versenyképességét. A két ország gazdasági kapcsolatának mélyítését különösen kereskedői körökben sürgetik, de bizonyos az is, hogy a romániai hivatalos kőrök határozottan jóindulattal magatartást tanúsítanak a kérdésben. Megbeszélések különösen a közlekedés javítása érdekében ismételtent folytat. A CFR. és a magyar vasutak képviselői többször tárgyaltak már és ezek a megbeszélések főleg a tranzitforgalomra vonatkoztak. A post-csomagok kérdését is előkészítik. Ami az utlevelek látamozását illeti, eznek kiadása ma már sokkulta gyorsabban történik, mint azelőtt. Ők alatt természetesen most sem lehet vizumot kapni, ennek pedig az az egyeztetés oka, hogy naponként átlag 300 utlevelet nyújtanak be a budapesti főkonulátusnál, mely nem rendelkezik a megfelelő számú tisztviselőkkel.

- Arról, hogy a Banca Romanaesea Budapesten fiókot akarna szervezni a magyar fővárosban, a lapok értesítünk, bővebbet erről a kérdésről ez okból nem is tudok.

(x) Egy temesvári bank hetvenmillió valutavesztéségre. Temesvárról jelentik: A valutahullámzások súlyos válságba döntöttek egy temesvári pénzintézetet. Amikor a magyar korona 20-as arányon állt, a bank a korona további esésére számolva, óriási eladásokat eszközölt a vásárlók között a temesvári bankok melé több aradi bank, mintegy tízmillió leitel van érdekelve. Amikor fizetésre került a sor, kiderült, hogy a bank fedezetlen eladásokat eszközölt és a korona emelkedése miatt nem tudta a kifizetéseket Budapesten megvásárolni. A hitelgát a temesvári bank angazsmájának összege meghaladja a hetvenmilliót.

Külföld

(x) Zürichi zárlat augusztus 24-én. Márka 38 magyar korona 30, cseh korona 1750.

(x) Külföldi árujarc augusztus 23-án. Marseilles: rizs száz kilogramonként 86, Amidon métermázsánként 160 frank La Havre: gyapot ötven kgként 336 Lyon selymek, kgként: Cevennes 245, olasz 245, japán 210, kínai 235, Canton 210 frank.

(x) A román petróleumtermelés belga befolyás alatt. Az antiwerpeni „Neptune” irja: Egy belga pénz-csoport elhatározta, hogy Romániában több német petróleum-vállalatot megvásárol, amely most zár alatt van. A most befejeződött tárgyalások eredményével a belga cég számára óriási működési tér nyílik ebben az országban. Románia nagyon gazdag petróleumban és mint ismeretes, a háború előtt elhatározta, hogy a kitermelt kőolaj egy részét az állam részére tartja fenn. Az ország pénzügyi helyzete viszont azt kívánja, hogy a rezervált természetű kincseket ki kell használni. Elhatározták tehát, hogy a tartalékok egy részét átengedik. Ennek a koncesszióknak a kihasználására angol-holland francia szindikátus alakult. Az egyik angol személyiség közvetítésére, aki a konzorcium lelke, Belgiumot is bevetették a szindikátusba s így most Belgiumnak is fontos érdekei vannak Románia petróleumtermelésében.

(x) Magyar terv a Maros hajózhatóvá tételéről. Budapestről jelentik: Csánád és Torontál megye, valamint Szeged városa terveket dolgoztattak ki a Maros hajózhatóvá tételéről. Erre a célra az említett hatóságok két és félmillió koronát szavaztak meg, ugyanannyit adnak a vagyonos polgárok is. Négy hidraulikus kotrógépet fognak beállítani, amelyre a költségvetés egymilliórd koronát irányozott elő. Ezt a pénzt részvénytársaság útján fogják előteremteni.

Felolós szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Hirdő: RADIMA nyomda és kiadóvállalat R.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

CHONEN (visszatartott lélegzettel): Igen.

FRÁDE: Gyere, csókold meg te is a tisztaságokat. (Lea odamegy a frigyszekrényhez, Majer kinyújt neki egy Torát, Lea kiragadja a kezéből, magához szorítja és szenvedélyesen csókoltgatja.) Elég leánykám, elég, Torát nem szabad sokáig csókolni. (Hirtelen megijed.) Milyen késő van: gyertek Lea, gyertek, menjünk gyorsan! (Elsietnek.)

CHONEN (Egy darabig lehuajt szemmel áll, azután folytatja a duduló dalt): „Ajkaid bitorforálhoz hasonlatosak, kebleid gránátalmák kendőd alatt.”

ELSŐ BATLEN (kijön a másik szobából): Tizenyolcsoltárt mondtam és elég. Csak nem imádkozom végig egy pengőért az egész könyvet!

(Az ajtó szélesen nyílik, Szander Lea apja bajon három-négy zaidó kíséretében. Jöködü.)

MAJER ÉS A BATLENEK: Isten hozta, reb Szander!

SZANDER: Nemsokára mulatni fogtok. Jó órában mondjam, a leányom menyasszony.

MINDNYÁJAN: Jó szerencsét! Jó szerencsét!

MAJER: Ugy hallottuk, hogy nem egyeztek meg a fiu apjával.

HARMADIK BATLEN: Fájaltuk nagyon!

SZANDER: Egy isben bizony visszament az ügy. De az utolsó pillá-

nában rendbe hoztuk és az eljegyzési aktákat is elintéztük.

CHONEN: Eljegyzés... eljegyzés... mi lehet ez? Hát lehetséges? (Kétségbeeséssel.) Sem a bójtók, sem a fagyos vízben való alámerülések, sem az elnényedések, semmi nem használit... Mit tegyek? Mit tegyek?... Milyen uton, milyen erővel? (Melléhez kap, arca átszellemül.) Ó, ó, ó!... Most már megnyilatkozik előttem a kötszer szent Név!... Látom, jaj látom!... Gyótom! (Leesik a padlóra.)

SZANDER: Majer! Micsoda sötétség van itt! Gyújts világot! (Majer meggyújt egy lámpát) Átán menjen át valaki hozzám és kérjen pálinkát és jófajta harapnivalót. Gyorsan, gyorsan! (Egy bocher átfut.) Addig pedig beszélgezzünk. Ki tudna valami szépet mondani a rebberől, valami csodát, példázatot. Hisz minden mozdulata drágagyönggyel ér föl!

ELSŐ BATLEN: A rebbehez egyszer egy chószed állított be, nagyon gazdag, de nagyon farkar ember. A rebbe a kezénél fogta és az ablakhoz vezetted. „Nézz!” A farkar ember kinnézett. Kérde a rebbe: „Mit látsz?” Feleli: „Embereket látok.” A rebbe újból kerénel fogja és a tükrökhöz vezető: „Nézz!” szól rá a rebbe, „mit látsz?” Feleli: „Most magamat látom.” Mondja a rebbe: Értis meg jól: az ablak üvegéből való, a tükrör is. De a tükrör üvege egy kicsit be van ezüstözve. És ha csak egy kicsit be van ezüstözve,

Pén... SZ... A j... Mort... (naja), A... tragikon... újab... operettje... bohózat... drámája... operettje... kacintg... ta). De... nászész... Ohla... (Henry... Ambroz... anyja és... vigjáték... operettje... mája). A... je). Női... zata). A... (Savoir... utolsó d... Miklós u... A ro... munkat... szett iré... nek Pók... Kádár... Andreje... darabja... nokat k... bizarr... a R. U... tén a jö... Kiem... évadnak... padon se... pa tanz... költöt... dulóján... ünnepek... eselődni... sával. Uj b... fog szin... Lálom-j... cos hölg... Nagy... űni Pet... Az ünne... dolgozik... Janu... centenár... ház az E... sával. Ünn... Mór és... Jelen... a színhá... tavalyi j... is műso... elő fog... caut-ját... delo-ját... adott m... Hégyek... Ujtás... dalmi n... kás-előad... előadás... színház... val közö... pedig az... gezni. A... fog hird... Hogy... amelyek... föltöten... rendez... valósítan... nyesen... Ezek az... nének. Ez év... a színhá... fognak m... leszállít... ifjuság... a pontos... leg fogja... Z... 1874... Uj ék... Órák... Éks... leg... H... F... Cluj, féle h

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A jövő évad munkaterve

Morfium (Ludvig Herzer szenzációs drámája), A citera (Bárd Oszkár mélyszántó tragikomédiája), A bajadér (Kálmán Imre legújabb operettje), Délbábherceg (Kulinyi operettje), Tyúk kertec (Tristan Bernard bohózata), A rózsás ember (Henry Bataille drámája), Rózsika lelkem (Farkas Imre új operettje), És én azt mondom neked, hogy kacsingat rád (Hennequin és Weber bohózata), Dédé (Cresté operettje), A második nászajándék (Hennequin és Weber bohózata), Olala hercegnő (Gilbert operettje), Judit (Henry Bernstein izgalmas drámája), Szent Ambrozius (Fall Leó vaudevilleje), Alain, az anyja és a barátja (Armont és Gerbiden vígjátéka), Kisfaludy (Vince és Kulinyi operettje), Appassionata (Frondei híres drámája), A detektív kisasszony (Gilbert operettje), Női szakasz (Hennequin és Gosse bohózata), A kék szakáll nyolcadik felesége (Savoir vígjátéka), La possession (Bataille utolsó drámája), végül Ligeti Ernő és Bródy Miklós új operettje.

A román színház két művét vette fel munkatervébe a színház: Caragialeak Elvezett irások (Scrisoara pierduta), és Hertzegek Pék (Paiajonol). Az előbbinek fordítását Kádár Imre végzi. Újdonság lesz továbbá Andrejev Leonidnak egy rendkívül érdekes darabja, amelynek címe: Az ur, aki a pófónokot kapta. A cseh Capek Károlynak egy új, rendkívül feltűnő keltett új darabja, a R. U. R. (Rossum's Universal Robot's) színház a jövő évad munkatervében szerepel.

Kiemelkedő művészi eseménye lesz az évadnak Gerhard Hauptmann magyar színpadon sohasem adott mesejátékának Und Pippa tanzta-nak a bemutatása. A nagy német költő ősszel, születésének hatvanadik évfordulóján egész Németország hődölvé fogja ünnepeket s ebbe az ünneplésbe fog bekapcsolódni a kolozsvári színház a Pippa előadásával.

Új betanulással és új rendezés szerint fog színpadunkra Molnar Ferenc csodálatos műve, Hamlet, és Hamletje és Manianus hőly-e. Molière Pösvénye.

Nagy ünnepséggel készül a színház megújuló Petőfi születésének századik évfordulóját. Az ünnep — melynek részletes tervét most dolgozik az igazgató — két napig fog tartani.

Január 21-én lesz Madách Imre születésének centenáriuma s ezt a napot is megüli a színház az Ember tragédiájának ünnepi előadásával.

Ünnepi előadások lesznek továbbá a Jókai Mór és Katona József születési évfordulóján.

Jelentékenyen gazdagnak fog ez évadban a színház operaműsora. Azonkívül, hogy a tavalyi játékröndön szerepelt operák ez évben is műsoron fognak maradni, újdonságként fogja adni a színház Puccini Manon Lescaut-ját, továbbá Beethoven klasszikus Fidelio-ját s műsorba iktatják a Smeana Eladott menyasszony-ot, meg a D. Albert Jenő Hegyek alján e. művet.

Újítás a színház munkatervében az irodalmi munkás-ciklus beállításra. Hat munkás-előadást fog tartani a színház rendszeres előadás keretében. Ezeknek a műsora a színház a szakszervezetek kulturális tevékenységét fogja megállapítani, a rendezést pedig az igazgató és Kádár Imre fogja végezni. A hat munkás-premiere külön hirdetés fog hirdetni szeptember végén a színház.

Hogy a sikamlóbb francia daraboktól a melyeknek előadását a közönség egy része föltétlenül megkívánja) rehermentesítse a rendszeres műsora, kísérletképpen meg akarja valósítani a színház a nagy városokban fényesen bevált éjjeli előadások rendszerét. Ezek az előadások este 10 órakor kezdődnek.

Ez évadban is 14 ifjúsági előadást tervez a színház, melyeket szombat délutánokként fognak megtartani igen olcsó, egyhármadára lezártított helyekkel kizárólag a tanuló ifjúság részére. Ezeknek az előadásoknak a pontos műsora a tanári karral egyetértéssel fogja megállapítani az igazgatóság.

Zsák HAVAS DEZSO
Timisoara
Zsineg
1874
Ponyva

Uj ékszerüzlet! Uj ékszerüzlet!
Órák **Arany**
Ékszerek **Ezüst**
Mindennemű **Újdonságok**
Ajándéktárgyak
legolcsóbb bevásárlási helye

H. S. Braunfeld
Fenyő és Braunfeld
cég volt belfagjának
modern ékszerüzlete
Cluj, Piata Unireii 15. (v. Dobófele helyiség). — Telefon 6—43.

Valutapiac augusztus 24-én

TŐZSDÉK	Lei	osch kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. marka	dollár	holl. florint	török font	svéd kor.
Bukarest	valuta deviza															
Bécs	valuta deviza	205	60	6337	15250	3584		48	358400			1000	79990			
Prága	valuta deviza		205	227	555	129	3375	160	130	32		33	2940			
Berlin	valuta deviza					280		85	6600				1479	571		
Zürich	valuta deviza	18	36	4140		2355	75	33	2348			8	524			
Paris	valuta deviza	1020	4980	087		242	57		5681				1271			
Budapest	valuta deviza	1444	58	180	131	827	77	230		7640	1920			1730	672	

Engros eladás!
1342
Rövid, norinbergi, galanterie és papíráruk külföldről raktárra érkeztek
Engrosi
Simplon-áruház
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 25. sz. Főpostával szemben.
Engros eladás!

1215
Szaniszló János
műszaki kereskedő, villany, vízvezeték vállalkozó, rézműves. Kolozsvár, Hunyady-tér 17-18.
Telefon 12-82.
Allandó nagy raktár műszaki, vízvezeték és felszerelési anyagokban, valamint hasonló cikkekben.
Satuk és rézarmatúrák
Rézműves, villany- és vízvezeték munkálatok a legolcsóbb napi áron Elvállal berendezni komplett szeszfinomítókat
Pálinkafűzőüstöket
a legmodernebb kivitelben készít.
Telefon 12-82.
Esztergák

Garantált Ia. Kalodont
Pamutárak rövidárak galanterie cikkek viszont eladók legolcsóbb bevásárlási forrása a
„PROGRESS”
rövidáru nagykereskedése, Nagyvárad. Telefon 455. 1312

Uj! Megnyilt Uj!
Clujon a Bolyai-utcában
ROSMANN MIHÁLY
szűcsműhelye
ahol minden e szakmába vágó munkát legjobb dívat szerint jutányosan és pontosan eszközöl.
1387

Sport kötött-Áruház
kötött ruhák, harisnya és keztyű eredeti gyári árban kapható.
Aradi köté és kötöttáru gyár lerakata Cluj, Wesselényi-utca 16.

1309
„Barzel”
Fierarie - vasúzet
CLUJ — KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

Használt vagy uj
iskolapadokat
megvételre keres héber elemi iskola SATUMARE Str. Basarabilor 17. 4474

Refe. meszelő és ecsetgyár!
Legalább 40%-ot takarít meg behozatali vám-ban minden kereskedő, ha nálam szerzi be szükségletét. (Stern S. Endre, Oradea-Mare. (Nagyvárad). 1350

Befőttes U hitelesített palac-
Uorkás V kok és poharak,
T á b l a G függő és fali
lámpák
raktárról azonnal megrendelhetők
Ausländer Lajos 1353
Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9—54.
En-gros! En-detail!

Keresünk
perfekt tudású német-magyar gyors- és gépirókat, valamint könyvelősegi tisztviselőket 4468
állandó alkalmazásra. Román nyelvismerettel is bíró ajánlkozók előnyben részesülnek.
Nitrogén vegyészeti gyárak
Dicioanmartin

Szórakoztató olvasmányok!
Leo Perutz:
9 és 9 között
Jerome K. Jerome:
Három ember egy csónakban
Kassák Lajos:
Misillo királysága
Egy kötet ára 22 Lei
UJ KELET könyvosztálya
Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

A politikai irodalom szenzációja
Garami Ernő könyve
Forrongó Magyarország
Ára 66 lei
Uj Kelet könyvosztálya
Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

ATUTALÁSOK!
a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a
Forgalmi Bank Rt.
Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombardkölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak.
Telefon 1—69 és 7—25.

épület- és tüzi-
m, bensin stb.
országunk pedig
yaruszág több
versenyképessé-
zdasági kapc o-
ilonóson kerac-
yetik, de bizo-
románi hiva-
ottan jóindulatú
ax e kérdésben.
ösen a közleke-
ismételtlen foly-
megyar vasutak
árgyaltak már
élesek főleg a
venakoztak. A
ását is előké-
lek látamozását
a ma már sok-
nik, mint azelőtt.
esen most sem
ennek pedig az
egy naponként
nyujtanak ba a
snál, mely nam
elő számú tiszt-

Banca Roma-
kot skarna szer-
osban, s lspot-
erről a kérdés-
tudok
i bank hetven-
sége. Temevár-
utahullámzások
löttek egy te-
Amikor a ma-
olyanon állt. a
i esésére szá-
at eszközölt A
esvéri bankok
t, mintegy tíz-
ekelve. Amikor
kiderült, hogy
lásokat eszkö-
ettedése miatt
eket Budapest-
tótay a temes-
jának összege
ni lőt.

id
ugusztus 24 ről
orona 30, cseh
lac augusztus
iz szaz kilo-
don méterzmá-
e Havre: gya-
Lyon selymek,
5, olasz 245,
5, Canton 210

tróteumtermelés
Az antwerpeni
belga pénz-
ogy Romániá-
leum-vállalatot
t zár alatt van.
gyalások ered-
számára óriási
ebben az or-
gyon gazdag
at ismeretes, a
a, hogy a ki-
zét az állam
ország pénz-
zet kívánta,
észeti kincse-
Elhatározták
kok egyrészt
oncesszióknak a
holland francia
z egyik angol
re, aki a kon-
not is bevet-
ly moat Bel-
dekei vannak
melésében.
Maros hajóz-
estről jelentik
gye, valamint
t dolgozatott
tővá tételéről.
ett hatóságok
nát szavaztak
ak a vagyonos
aulikus kotró-
i, amelyre a
árd koronát
ézt részvény-
lőteremteni.

ARTON ERNŐ
iadóvállalat Rt.
szám 977.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseknél egyszeri közlés díja szavonnként 1 le. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 le. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szög 10 le. Jellegű hirdetésre semminemű felvágást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatásban vehetők ki, vidékiek a kívánt címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 le 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Társ kerestetik elsőrendű divatárúüzlet és nagy gabonarakárhoz. Értekezni lehet Elizár Florea, Marosújvár. 4500

Magyar német ízr. nevelőnő jó bizonyítványokkal mielőbbre állást keres. Cím a kiadóban. 4495

Egy jókarban levő Schöberl-égy sürgősen eladó. Megtekinthető Egyetem-utca 3. Házfelügyelőnél.

Fajtiszta farkaskutya sürgősen eladó. Megtekinthető a IV. somércsapat otthonában. (Tarbut gimnázium épületében.) 9-11g. 4493-1

Iskolakönyvek bekötését legolcsóbban és legszebben a Cultura-könyvkötészet vállalja. Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 34. 4502

Pályázat

A tenkei (Biharmegye) orth. ízr. hitközség iskolaszéke ezennel pályázatot hirdet összevont, vegyes, VI. osztályu elemi népiskolájának tanítói állására. Román nyelvismertet megkivánthatik. Tanítónők is pályázhatnak. Fizetés megegyezés szerint. Pályázatok alulírott címére küldendők be.

Kellner Kálmán főrabbi Tenke, iskolaszéki elnökhelyettes. 4499

Pályázati hirdetmény

A hátszegi cong. ízr. hitközség egy kántor-metsző, Bal Keire és Mail állásra pályázatot hirdet. Pályázó ellátja a hitoktatást és esetleg a hitközség jegyzői teendőit is.

Járandósága természetben lakás, megállapodás szerinti fizetés és a szokásos mellékjuttatások.

A közelgő nagy ünnepekre egy jó előadókat is keres.

Kellően felszerelt pályázatok szeptember 1-ig nyújtandók be. Utóköltés meghívottak jár.

Hátszeg, 1922 augusztus 9.

Dr. Vajna Farkas hitk. elnök

Pályázat

A kolozsmonostori imház egy oly szigorúan vallásos בעל תורה ובעל מצוות keres, aki 8-10 gyermekkel חינוך és kevés tanítását is vállalja. Havi fizetés 2000 le és lakás. Az állás azonnal betöltendő. Az állásba azonnal nem léphet be megkivánthatik hogy a ifjűnepek alkalmával a מוסד előadókat vállalja, melyért 1000-1200 le külön díjazásban részesül.

Ajánlatok beküldendők.

Klein Jeremiás, Cluj P.Mihai-Viteazul 34

4482-I

Bocskor, mosóanyag, felsőbőr és szíjgyártóanyag

Állandóan nagy készlet késznyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Vagontételnél 5 százalék kedvezmény.

SÁMSON-BŐRGYÁR

Dyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3-86, lakás 8-87, szám

Salicyl Heydin-féle 1 és 5 kg.-os eredeti csomagolásban

Salétrom, Naphtalin

Sardella paszta és Sardella gyűrű (ringli)

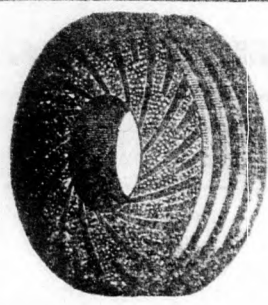
olasz gyártmány 1/10, 1/8, 1/5, 1/3, 1/1 kg.-os

LÉB FIVÉREK

1401

Cluj

Telefon 471.

„Kálnai“ Malomkőgyár

Targu-Mures—Marosvásárhely
Gyárt legnagyobb teljesítményű, úgy buza, miat tengeri őrlésre alkalmas, francia rendszerű, rakott malomkővet. Minőségért garantálók! 1367

Erdélynek legdusabban felszerelt nagykereskedése

Eladás csak nagyban
Telef. interurban: 200

rövid, nürnbergi, diszmi, játékáru, iskola és írószerek, lámpa, toiletszappan, evőeszköz, tűkór, kefe, cipókrém, lakat és egyéb a szakmához tartozó cikkekben

Nassbaum Testvérek
Marosvásárhely

Rottmann Károly és Társai Rt.

Királyi udvari szállítók Timisoara

1364

Rum- és likörgyár. Cognacfőzde

Gyümölcsapálinka termelés
Bor nagykereskedés
Szeszszabadraktár
Szeszenaturálótételep

GANZ

vilamossági részvénysársaság közreműködésével

Piata M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota.)

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1380

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon interurban 2-13.
Sürgőny cím: JUVAERE Cluj.

Ékszerárúgyár és nagykereskedés.

Vesz:

legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.

Gyárt és elad:

mindennemű ékszerárúkat.

Vállal:

mindennemű briliáns munkákat, javításokat és alakításokat.

Vésnöki műterem.

Fogászati arany és forrasztó.

Arany és ezüst hullalék és lemezek.

Csak viszonteladók részére!

Mindennemű bádigos és vízvezeték szerelő munkákat legolcsóbban ughelyben, mint vidéken vállal 1298

Frisch Samu

Cluj, Cal. Motilor (v. Monostori-u.) 143.

Kássa Albert

Gép- és elektrotechnikai 1288
műszaki vállalata

Cluj, C. Victoriei 99.

Ügyes eladó és pénzbeszedő ügynökök

helyben és vidéken magas jutalék mellett kerestetnek. Societate pentru comerțul cu masini de cusut »Singer«

Bourne & Co. Cluj,

Strada Nicolae Jorga 3

Varrógépek részletfizetésre

40.000 lakosu város egyetlen magán-zálogháza

azonnal átadandó. Cím a kiadóban

IRKA nagy gyári lerakat

Import Engros

LÁNGZET M. FIAI-nál fűszer, vas és rövidáru TARGU-MUREŞ

Kiskereskedők legolcsóbb bevásárlási helye! 4478

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhulladékot legmagasabb napi árban vásárol

Szaru- és csontárúgyár Rt. Cluj 1310

WINTER A. és Társa Rt.

első szegedi mechanikai kefégyár lerakata és képviselete Nagyromania részére:

Haas Józsefnél

Brassó, Kapu-utca 12. Mindenféle keféáruk, ecsetek és meszelők kizárólagos nagybani eladása! 4242-1

! Ultramarin

garantált tiszta, francia és német

Falzöld

1-a német minden árnyalatban

Elsőrendű német vegyi és földfestékek

Anilins és Indigó

Meister Lucius-féle

Richard, Flügger & Boeching-féle kocsí-, zománc- butor- és padlólakkok

Beck, Koller et E-féle

ecsetek

Schmincke-féle

művész-festékek

legolcsóbb napi árakon, közvetlen importjainkból

Segesváry és Tsai

festőnagykereskedés, Cluj-Kolozsvár

Coron Blue

(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta, párna, festék, kalaplakk minden színben. Padlószárgító, garantált minőség, legolcsóbb ár.

„LUXOR“ vegyszeti gyár, Cluj,

Telegram: „Luxor“, Cluj, Telefon 12-97. Engros engedély. 129

Szép, izléses nyomtatványt csak az UJ KELET nyomdája készít

Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatványokat a legrövidebb idő alatt és a legjutányosabban szállítunk.

„Kadima“-nyomda és kiadóvállalat Rt. Cluj-Kolozsvár Str. Baron L. Pop 10. Telefon 879.

Kadima-nyomda kiadása, Cluj-Kolozsvár.